

Petőfi Sándor

Európa csendes, ujra csendes...

Európa csendes, újra csendes,
Elzúgtak forradalmi...
Szégyen reá! lecsendesült és
Szabadságát nem vívta ki.

Magára hagyták, egy magára
A gyáva népek a magyart;
Lánc csörg minden kézen, csupán a
Magyar kezében cseng a kard.

De hát kétségbe kell-e esnünk,
Hát búsuljunk-e e miatt?
Ellenkezőleg, oh hon, inkább
Ez légyen, ami lelket ad.

Emelje ez föl lelkeinket,
Hogy mi vagyunk a lámpafény,
Mely amidőn a többi alszik,
Ég a sötétség éjjelén.

Ha a mi fényünk nem lobogna
A végzetlen éjen át,
Azt gondolhatnák fönn az égben,
Hogy elenyészett a világ.

Tekints reánk, tekints, szabadság,
Ismerd meg mostan népedet:
Midőn más könnyet sem mer adni,
Mi vérről áldozunk neked.

Vagy kell-e még több, hogy áldásod
Nem érdemtelen szálljon ránk?
E hűtlen korban mi utósó
Egyetlen híveid valánk!

Filcből, kézi öltéssel készült kokárdák
a Filcinke alkotóitól
(www.facebook.com/filcinke)

Jézus feltámadása a Szentírás leírása szerint

„A hét első napján pedig kora hajnalban elmentek a sírhoz, és magukkal vitték az elkészített illatszereket. A követ a sírból elől elhengerítve találták, és amikor bementek, nem találták az Úr Jézus testét. Amikor emiatt tanácstalanul álltak, két férfi lépett melléjük fénylő ruhában. Majd amikor megrémülve a földre szegezték tekintetüket, azok így szóltak hozzájuk: »Mit keresitek a holtak között az élőit? Nincs itt, hanem feltámadt. Emlékezzetek vissza, hogyan beszélt nektek, amikor még Galileában volt: az Emberfiának bűnös emberek kezébe kell adatnia és megfeszíttetnie és a harmadik napon feltámadnia.« Ekkor visszaemlékeztek az ő szavaira, és visszatérve a sírtól, hírül adták mindezt a tizenegynek és a többieknek. A magdalai Mária, Johanna, valamint a Jakab anyja, Mária és más, velük lévő asszonyok elmondták mindezt az apostoloknak» (Lk 24,1–10). „Péter és a másik tanítvány elindult és a sírhoz sietett. Mind a ketten futottak. De a másik tanítvány gyorsabban futott, mint Péter, és hamarabb ért a sírhoz. Benézett, s látta a gyolcsot, de nem ment be. Nem sokkal később Péter is odaért, bement a sírba és ő is látta az otthagyt gyolcsot meg a kendőt, amellyel a fejét befödtek. Ez nem a gyolcs közt volt, hanem külön összehajtván más helyen. Most már a másik tanítvány is bement, aki először ért oda a sírhoz. Látta és hitt» (Jn 20,3–8).

Lukácsovits Magda: Jézus feltámadása.
Vázlat a dési ferences templom
mennyezetképeiből (akvarell, 1960)

Túrmezei Erzsébet Húsvét után

HÚSVÉT ELŐTT... nehéz, szomorú léptek.
Húsvét előtt... zokogó, bús miértek.
Húsvét előtt... ajtók, kemények, zártak.
Húsvét előtt... arcom, fakóra váltak.
Húsvét előtt... szívek, üres-szegények.
Húsvét előtt... kihavodott remények.
Húsvét előtt... egy nagy „Minden hiába!”
Bús eltemetkezés az éjszakába.

De húsvét lett! Feltámadott a Mester!
HÚSVÉT UTÁN... el a gyásszal,
könyekkel!
Húsvét után... futni a hírrel frissen!
Húsvét után... már nem kérdeznem mit sem!
Húsvét után... új cél és új sietség!
Jézus él! Nincs út, mely messze esnék!
Húsvét után... erő, diadal, élet!

Csak azokért sírjunk húsvéti könnyet,
Akik még mindig húsvét előtt élnek.

**Minden kedves olvasónknak
kegyelmekben gazdag
húsvéti ünnepet kívánunk!**
Szerkesztőség

Nagypéntek árnyékában, húsvét fényében

Írta: Czirják Árpád

Árnyékokon és képeken át az igazsághoz – olvasható Newman bíboros sírján. A megváltás misztériuma a keresztség árnyékában és a feltámadás fényében sejlik fel előttünk. Az evangélista a keresztség megrendítő titkát érzékelteti: három órán át még a Nap is teljes sötétségbe borult. A csillagászati napfogyatkozás csak néhány percig tart, de az üdvösség „napfogyatkozása” több órán át félelemben tartotta a világot.

Az Írás azt állítja, hogy Jézus a keresztesen „hangos kiáltással” szólt az Atyához. E kiáltásban mindannyiunk, sőt az egész teremtett világ hangja hallható. A keresztesen elhangzó kiáltásban nincs semmi disszonancia, ez a kiáltás a Szentháromság ölen jött létre, nélküle visszhang nélkül maradna a szenvedő emberiség sok ezer éves vajudása. Ha nem jött volna válasz e kiáltásra, az emberi sors elviselhetetlen lenne. A Golgota keresztségének alsó ága félhomályban dereng, de felső ága már a húsvét fényében ragyog. „*Ez valóban Isten Fia volt*” – mondja a kivégzést vezető százados. Szeretett engem és meghalt értem, jobban már az Isten sem szerethet – vallja a keresztes.

Az Élet sírba szállt, hogy legyőzze a halált. Hiába keressük az Életet a holtak között – nincs ott, feltámadt. Jézus feltámadása olyan esemény, amely láncszem a földi események sorozatában, mégis túllép a tér és idő korlátain. Történetileg ellenőrizhető tények: a kereszthalál, a temetés, az üres sír, az asszonyok és az apostolok híradása, a Feltámadott megjelenése, mégis a feltámadás „a történelem peremén” játszódik le, földi eseménysorozat, amely túlmutat önmagán, behatol a misztérium világába.

Az apostolok a kezdeti lelkesedéstől a húsvéti hit bizonyosságáig hosszú utat tettek meg, és nem lettek fanatikus rajongók. Várakozás, kételkedés, józan megfontolás jellemzi őket. Nem ők, hanem a Feltámadott kezdeményez. Egy ideig fel sem ismerik, útítársnak, kísérletnek tartják. Az Írások egyszerűsége, visszafogottsága, tényközlése mellőzi a csodaelemeket. Ellentétben a Tábor-hegyen végbement elragadtatás káprázatos színeivel, a feltámadt Krisztus jelenésében nincs semmi különös a titokzatosságon kívül. Az evangélisták nem öltöztetik a történeteket a mítosz, a mese színeibe.

A feltámadásról szóló híradás meglepte és megosztotta az akkori világot, mint ahogy

sokan ma sem tudnak mit kezdeni e kinyilatkoztatott igazsággal. Már Pál apostol felpanaszolja, hogy igehirdetésének lényege a zsidók számára botrány, a pogányoknak pedig ostobaság. Az Areopágusz előtt mondott beszéde felborzolta a kedélyeket. Amíg az apostol Istenről, a világról, a zsidó nép történetéről beszélt, figyelemmel hallgatták, de amikor a Názáreti Jézus feltámadásáról ejtett szót, kinevették. Mesének jó – gondolták, és eszerint viszonyultak hozzá, miközben hallgatták.

Mintha kételkedő, elkereszténytelenedő világunkat a feltámadást elutasító pogány, görög szellem uralná. Sokan cinikus mosolylyal, kézlegintéssel intézik el a kétezer éves keresztény tanítást. Beérik a halhatatlanság modern értelmezésével, miszerint ha az ember meg is hal, időtálló művei halhatatlanok maradnak. A felfedezett igazságok, tudományos, technikai alkotások, művészi remekművek közkinccsé lesznek, fennmaradnak az utókor számára. Az alkotó ember halandó, ám művei halhatatlanok. De vajon megnyugtató ez a halhatatlanság után szomjazó számára? A halálos ágyon fekvőket Bernanos apró hajóknak látja, amelyek indulóban vannak a legnagyobb kaland felé, és felteszi a kínos kérdést: Vajon mi lesz a végkifejlet, elmerülnek, vagy kikötnek a túlsó parton?

A húsvét a biztos célba érés ünnepe. A feltámadt Krisztus üzeni: én győztem, és ti is győzni fogtok. A húsvét a halálfélelmet nem oldja fel, mégis biztató szót hallunk húsvét hajnalán. Babits felveti a kérdést: „*Mi van túl minden tarkaságon? / Világon, vi rágon, ruhákon? / Lelken és testen? A semmi vagy az Isten.*” Húsvét óta tudjuk a biztos választ.

A húsvéti hit megérteni velünk mindazt, ami az életben, halálban érthetetlen. Feloldja a sors dilemmáit, az emberi sors ellentmondásait. Húsvét nem csupán néhány órai eufóriás állapot. Nem folklórbán, ünnepi hangulatban eltöltött nap, amikor feledjük gondjainkat. A húsvét nem feledtetni velünk nagycsütörtök igaztalan ítéletét, nagypéntek eseményeit, a tanítvány árulását, a tanítványok gyáva magatartását. A húsvét fényében érthetjük meg, hogy Isten az elesett világot magához emelte. Minden úgy történt, amint történnie kellett. A húsvéti üzenet örömhír: az Úr keveset vár és kér az embertől, de mindent megad neki.

(www.erdelyibreviarium.ro)

Festményajándékozási ünnepség Rómában

Molnár-C. Pál *Dombon ülő Madonna* című alkotását ajándékozta a Pápai Magyar Egyházi Intézetnek Varga János

A Római Magyar Akadémia / Római Collegium Hungaricum Liszt-termében 2024. február 8-án ünnepélyes keretek között le-

leplezték, bemutatták és átadták Molnár-C. Pál *Dombon ülő Madonna* című alkotását, amely Varga János, a bécsi Pázmáneum rektorának nagylelkű ajándékaként a jövőben a Pápai Magyar Egyházi Intézet (PMI) falát díszíti.

Az est házigazdája a Pápai Magyar Egyházi Intézet volt, a megjelenteket Németh Norbert, az intézet rektora, olaszországi magyar főlelkész köszöntötte. Göncz Mária népdalénekes dalcsokrát követően a művet előbb Varga János méltatta, majd a leplezés után Csillag Péter, a festőművész

unokája személyes hangvételű előadásában mutatott rá Molnár-C. Pál szerepére a magyar egyházi képzőművészetben, illet-

című, tanulságos, a felnőttek világát és az élet kérdéseit is a gyermeki történetek lenyújtásán keresztül bemutató, mégis felnőtteknek szóló meseműsora zárta.

A rendezvényt megelőző napokban, február 6-án a keddi reggeli magyar szentmisét a Vatikáni Grottákban található Magyarok Nagyasszonya-kápolnában Varga János atya mutatta be. Az eseményeken mások mellett Csibi Krisztina, a budapesti Magyar-ság Háza igazgatója és Wurst Erzsébet, a bécsi Kaláka-Club elnöke is jelen volt.

A festményajándékozási alkalomról Vértessaljai László SJ atya, a Vatikáni Rádió magyar adása főszerkesztőjének beszámolóját második oldalunkon teljes terjedelmében közlő zétesszük. (folytatás a 2. oldalon)

A Pápai Magyar Intézetnek ajándékozták Molnár C. Pál *Dombon ülő Madonna* festményét

(folytatás az 1. oldalról)

A magyar kultúra és a papi továbbképzés római székházában február 8-án, csütörtök este családi hangulatú eseményre került sor, amelynek keretében Varga János atya, a bécsi Collegium Pázmáneum rektora nagylelkűen a római Pápai Magyar Intézetnek ajándékozta a személyes tulajdonában levő, Molnár C. Pál festőművész *Dombon ülő Madonna* festményét.

Nem kiállítás, nem is egy új műalkotás felavatása-leleplezése, hanem „festményajándékozás” történt az ünnepi eseményen, méghozzá két egyházi testvérintézmény között. Ilyen is van, még ha ritkán is történik, amikor egy nagybecsű műtárgyat „csak úgy” odaajándékoznak. Köszönhető ez Varga János atya művészetpartolásának, aki – hogy saját szavait idézzem – „beleszeretett Molnár C. Pál festészetébe” és ennek jegyében szerezte meg az említett képet. Az ajándékozás másik oka egy személyes barátság, amely Janó atyát Norbert atyához köti, vagyis Németh Norberthez, aki a Pápai Magyar Intézet rektora és egyúttal olaszországi magyar főlelkész. Ilyen minőségben is kapcsolódnak egymáshoz, mert Janó atya a bécsi magyarok egyik lelképítője.

A képet adományozó Varga János atya (balról) és az ajándékot átvevő Németh Norbert atya (jobbról)

A képajándékozási esten ők mindketten megszólaltak, először a megajándékozott és a vendégeket köszöntő házigazda a szívbeli köszönetével, majd az ajándékozó fél. Maga a főszereplő, a festmény pedig alázattal várt arra a pillanatra, hogy a két atya ünnepélyesen „leleplezze” a festőművészre helyezett és gyolccsal letakart képet.

Ekkor kapott felkérést a kép bemutatására a festő unokája, Csillag Péter, aki családjával együtt őrzője és gondnoka a Molnár C.

Pál hagyatékát őrző „családi múzeumnak”, amelynek éppen a mester egykori budai lakása ad otthont. A festő nagyapa életének meghatározó három éve volt, amit itt töltött a Római Magyar Akadémia első ösztöndíjasa között az 1928–1931 években: Fantasztikus együttállás volt, amikor 1927-ben elindult a Római Magyar Akadémia létrehozása. Klebelsberg Kuno hallatlan odaadásával és tehetséggel tudta, hogy Trianon után hogyan lehet Európába vinni az országot, hiszen kultuszminiszterként létrehozta a magyar akadémiákat Európa nagyvárosaiban és köztük megálmodta a Római Magyar Akadémiát is, hogy a magyar művészek zarándokhelye legyen, majd kinevezte ide Gerevich Tibor művészettörténészt, aki ezt a Falconieri palotát is megszerelte a magyar államnak jó kapcsolatairól. Ennek a két embernek a közös munkája által hívtak ide olyan magyar művészeket, akik már letettek valamit az asztalra és akik nemcsak tanulni jöttek ide, hanem alkotni, köztük Aba-Novák Vilmos, Szőnyi István, Patkó Károly, Pátzay Pál, Molnár C. Pál, Kontuly Béla..., akikből csodálatos művészemzedék formálódott. Molnár C. Pál 1926-ban, Szent Ferenc halála, menyenei születésnapja hetedik centenáriuma alkalmából egy szép képet festett róla, ami megnyerte az akkori kiállítás kurátorának, Gerevichnek a tetszését és innen adódott aztán az ő római ösztöndíja is. Itt Rómában a fiatal Molnár C. Pálra bízta, hogy tervezze meg az Akadémia szárnyépületének a műtermeit.

Az ösztöndíjasok között mély barátságok születtek, aminek jegyében egymás gyermekeinek a keresztszülei lettek. Molnár C. Pál művészetében örök gyermek maradt, mert mindig valami új játékos gondolat jegyében alkotott, és legfőbb örömét abban lelte, hogy a maga elé kitűzött játékos és mind nehezebb feladatokat meg tudja sikeresen oldani. Ezekben a '33-'34-es években olyan

képeket festett, amelyeken szinte nincs árnyék. Az árnyék pedig arra szolgál a művész számára, hogy a kétsíkú képen, annak felszínén éreztesse a mélységet, a távlatot. Ezt ő úgy érte el, hogy különböző tónusokat festett fel, árnyék nélkül. Ez a dátum nélküli, ülő Madonna-kép is ebben az időszakban született, amikor ő árnyék nélkül, pusztán tónusokkal festett, igaz, éppen a korszak végén járunk, amikor ismét kezdett lassanként visszatérni a fény-árnyék mélységi ab-

rázolásához. A képen egy Madonnát látunk, ölében gyermekkel, ami Molnár C. Pál legállandóbb témája: Szűz Mária a gyermekével. Ez a témaválasztása annak a megvallott hivatástudatának a következménye, hogy a római iskola növendékei – noha mindenki a maga útját járja – hazatérve majd megújítják a magyar egyházművészetet. Ezt igazolja az a harminc templom, amelyeket az

Csillag Péter, a festőművész unokája az alkotással

ő freskói és festményei díszítenek. Vallotta: „Egy olyan valakinek, mint én, aki keresi a kiutat abból a kaoszából, ami az izmusok bekövetkeztével így is, úgy is eléri az embert, azt egyértelműen az egyházművészetben találtam meg.” Valamiképpen hivatása volt az egyházművészet.

A zöld dombon ülő, lebegő Madonna mögött kékes párába burkolt csúcsos hegyek láthatók, mintegy annak bizonyosságául, hogy Molnár C. Pál Giottót és Fra Angelicót tartotta mestereinek. A hegyek Isten hegyére utalnak, ahol Ő megnyilatkozik és lakik. Itt a képen a zöld domb tetejére egy fát és egy házat is megfestett, talán az ikonfestő Rubljov Szentháromság-ikonja nyomán is, ahol a Kert fája a Teremtésnek és annak faragványa a Megváltásnak lesz az üdvösségtörténet főszereplő tárgya. A Ház pedig az Egyház, a Templom, a megváltás műve. A gyermek Jézus bizalommal tekint a nézőre, kezét meghittén Édesanyja szívére helyezi, szinte sugallja Szent Agoston gondolatát, hogy „a Gyermek, mielőtt a méhében lett volna, már a szívében megfogant”. Az új kép a Pápai Magyar Intézet díszterem-halljába kerül, ahol a ház lakóit és a vendégeit mostantól fogva a dombon ülő Madonna is fogadja, jelölve annak, hogy Fiával együtt szívén viseli a gondjaikat.

Az est vendége volt Berecz András mesemondó, aki a „kép látán” mélyreható szavakba öltötte látomásait, sok derűs és építő gondolataival.

(v1)

(Forrás: www.facebook.com/vaticannews.hu)

(Képek: Pápai Magyar Egyházi Intézet; Olaszországi Magyar Katolikus Misszió; Vatikáni Rádió)

Simpf János

Hit

Jézusom, én könnyező szemekkel
Szemlélem a véres keresztfádat,
Jól tudom, hogy te ártatlan voltál
S szeretetből fizettél ily árat.

Kisgyermekként jöttél le a földre,
Mindenkinek mindig csak jót tettél,
Az emberek mégis megkínóztak
S te szó nélkül, örömmel szenvedtél.

Szenvedtél, hogy megváltsd a világot,
Hogy megnyisd a Mennysorság kapuját,
Hogy felderíts minden fáradt arcot,
S jóra fordítsd az emberek bűjait.

Szenvedésed példát adott nekünk,
Hogy örömmel hordjuk keresztünket,
Mert legtöbbször így mutathatjuk meg
Teirántad nagy szeretetünket.

Vállaimra tetted a keresztet,
S terhe alatt roskadozni kezdek,
Felkiáltok: „Ne hagyjál el, Uram,
Hanem adjál sok kegyelmet!”

Gyenge vagyok, nem bírom a terhet,
Kérlek, Uram, fogd meg a kezemet,
Legyen erőm a Golgotára vinni
Teéretted súlyos keresztetemet.

Ne hagyjál el, mert könnyen földre hullok,
Vagy a kínban hamar elcsüggedek,
S nem bírom a Golgotáig vinni
Teéretted nehéz keresztetemet!”

S íme hallom vigasztaló szavad:
„Ne ijedj meg, nem hagylak magadra,
Tölem kaptad ugyan a szenvedést,
De megjelenek a hívó szavadra.

Ne ijedj meg a sok szenvedéstől,
Mert a végén Mennysországgal várlak,
Jól tudod, hogy majd Nagypéntek után
Következik szép Húsvét vasárnap.

Jól tudod, az értem szenvedőket
Az örömeik hona várja,
Boldog, aki kitart mellettem s a
Keresztútját türelemmel járja!”

„Uram! Hiszek! s megnyugszom Tebenned
Legyen bármi életemnek sorsa,
Mert Te mindig megfizetsz mindenért,
Senkinek sem maradsz adósa.

Legyen hát meg a szent akaratom,
Te vezérled egész életemet,
Add, hogy mindig türelemmel hordjam
Teéretted nehéz keresztetemet!”

(1971)

A szentségek érvényességéhez azok formája és anyaga nem változtatható

A szentségek kiszolgáltatása terén történt liturgikus visszaélések további ismétlődésével a Hittani Dikasztérium a *Gestis verbisque* – szó szerint fordítva *gesztusokkal és szavakkal* – kezdetű jegyzékében leszögezi, hogy az egyes szentségek lényeges rítusában rögzített szavak és formák nem változtathatók meg, mert ebben az esetben a szentség nem jön létre.

Február 3-án tették közzé a Hittani Dikasztérium *Gestis verbisque* kezdetű jegyzékét (Nota). A Hittani Dikasztérium legutóbbi plenáris ülésén a résztvevő bíborosok és püspökök megvitatták a Víctor Fernández bíboros-prefektus által vázolt problémát és az arra adott választ, amelyet a prefektusnak adott kihallgatás során, január 29-én Ferenc pápa jóváhagyott. A dokumentum alapvető üzenete, hogy a szentség lényegi szertartásában megállapított formai és anyagi elemek önkényesen nem változtathatók meg a kreativitás jegyében, mert ilyen módon a szentség maga létre sem jön.

A dokumentum bemutatásában Víctor Fernández bíboros, a dikasztérium prefektusa elmagyarázza annak megszületése okát, nevezetesen az „olyan helyzetek megszorítását, amelyekben kénytelenek voltak megállapítani a kiszolgáltatott szentségek

érvénytelenségét”. Ezt követték aztán eljárások, amelyek jegyében fel kellett kutatni az érintett személyeket a keresztlési vagy bérmálási szertartás megismétléséhez. A visszaélés esetei kapcsán a hívek jelentős része jogosan fejezte ki zavarát és méltatlankodását. A visszaélés eseteiként említik a keresztség formai szövegének önkényes megváltoztatását, mint például: „En téged megkereszteltek a Teremtő nevében” és „Mi téged megkeresztelünk az apa és az anya nevében...”. Némely esetben a visszaélést papok követték el, akik ehhez hasonló formulákkal kereszteltek, ami következképpen fájdalmasan feltárta felszentelésük és az addig kiszolgáltatott szentségek érvénytelenségét. Fernández bíboros kifejti, hogy „amíg az Egyház lelkipásztori tevékenységének egyéb területein bőséges tere van a kreativitásnak”, addig a szentségek kiszolgáltatásakor ez „inkább manipulatív akarattá alakul át”.

„Az egymással szorosan összefüggő eseményekkel és szavakkal – olvashatjuk a dikasztérium jegyzékében – Isten kinyilatkoztatja és végrehajtja az üdvtervét minden ember számára.” Sajnálatos módon meg kell jegyeznünk, hogy „a liturgia ünneplése, főként a szentségek kiszolgáltatása nem mindig történik az Egyház által előírt szer-

tartások iránt teljes hűségben”. Az Egyháznak „kötelessége, hogy biztosítsa Isten művének elsődlegességét, továbbá hogy megőrizze Krisztus Testének egységét azokban a cselekedetekben, amelyeknek nincs hasonló párjuk, mert kiváltképpen szent művek, mégpedig a Krisztus papi tevékenysége által garantált hatékonysággal”. Az Egyház „tudatában van annak is, hogy Isten kegyelmének kiszolgáltatása nem jelenti, hogy mintegy kisajátítja azt, hanem a Lélek eszközüvé válik, amikor a húsvéti Krisztus ajándékát közvetíti. Tudatában van főként annak, hogy az egyháznak a szentségekkel kapcsolatos hatalma véget ér a szentségek lényege előtt”, és hogy „szentségi cselekedeteiben meg kell őriznie azokat az üdvözítő gesztusokat, amelyeket Jézus rábízott”.

A Jegyzet ezért kifejti, hogy „szentség abban az emberi cselekvésben áll, amelyen keresztül Krisztus cselekszik. Ebben néha anyagi elem van jelen (víz, kenyér, bor, olaj), mások egy különösen ékesszóló gesztus (kezesítés, kézrátétel, bekerítés, leöntés, beleegyezés, kenet)”. Ami a szentség formáját illeti, azt „a szó alkotja, amely transzcendens jelentést ad az anyagnak, átalakítva az anyagi elem hétköznapi jelentését és a végrehajtott cselekvés pusztán emberi jelentését. Ez a szó különböző mértékben mindig a Szent-

rásból merít ihletet, gyökereit az Egyház élő Hagyományába mélyeszi és az Egyház Tanítóhivatala tekintéllyel határozza róla”. Éppen ezért az anyag és a forma „soha nem függött és nem is függhet egyetlen egyén vagy egyetlen közösség akaratától sem”.

A dokumentum leszögezi, hogy „minden szentség esetében és minden esetben mindig megkövetelték az anyag és a forma tiszteletben tartását a szertartás érvényességéhez, annak tudatában, hogy az egyiknek vagy a másiknak önkényes megváltoztatása – amelynek súlyosságát és érvénytelentető erejét időről időre ellenőrizni kell – veszélyezteti a szentségi kegyelem hatékony kiadását, ami nyilvánvalóan kárt okoz a híveknek”. A közzétett érvényes liturgikus könyvekben leírtakat hűségesen be kell tartani, anélkül, hogy bármit hozzátennénk vagy bármit elvonnánk belőle vagy éppen megváltoztatnánk.

A liturgia megengedi azt a változatosságot, amely megóvja az Egyházat a „merev egyformaságtól”, ahogy azt a *Sacrosanctum Concilium* zsinati konstitúció tanítja. De ez a változatosság és kreativitás, amely a szertartás jobb érthetőségét és a hívek aktív részvételét segíti elő, nem érintheti azt, ami a szentségek szertartásában lényeges.

(Forrás: Vatican News)

Új civil szervezet kezdi meg működését – Célja a nevében is benne van Keresztény Jövőkért Alapítvány

A 2010-ben Vencser László és Varga Gabriella által megalapított Jakab Antal Keresztény Kör elnevezésű rokon és baráti társaság, valamint a 2020 januárja óta szintén általuk gondozott *Életünk* újsággal összefüggő teljes körű tevékenység támogatása céljából nevezett két személy a közelmúltban létrehozott Magyarországon egy civil szervezetet. A Keresztény Jövőkért Alapítványt 16.Pk.60.620/2023/3. ügyszám alatt, 01-01-0013589 sorszámmal 2024. január 12-én a Fővárosi Törvényszék nyilvántartásba vette. Az alapítvány kuratóriumának elnöke Vencser László, ügyvezető titkára Varga Gabriella, tagja Éber Tamás. A szervezet székhelye megegyezik az *Életünk* újság kiadóhivatalának és szerkesztőségének címével: 1165 Budapest, Zsemlékes út 25/A. I./5.

A Keresztény Jövőkért Alapítvány legfőbb céljai és tevékenységei közé tartozik a keresztény kultúra képviselése; az *Életünk* újság és a Misszió Média Kft. által gondozott internetes oldalak működtetésének segítése; egyéb sajtó- és médiatevékenység; Jakab Antal püspök és más nagy főpapi, papi és világi személyiségek emlékének ápolása; az egy nemzethez való tartozás gondolatkörének erősítése; magyar–magyar kapcsolatok

kialakítása, kiépítése, szorosabbá fűzése; a kárpát-medencei szórványban és a nyugati diaszpórában az anyanyelv megőrzés segítése. Cél továbbá a keresztény hitünk, magyarságunk, kultúránk megmaradását szolgáló, ehhez kapcsolódó értékeket képviselő személyek, szervezetek, intézmények erkölcsi, szellemi támogatása, velük partnerség kialakítása; kisgyermekeknek szóló, értékterjesztő kezdeményezések (pl. mese-

könyvújdonságok, előadásorozatok) közvetítése; magyar alkotóművészek (írók, költők, festőművészek, szobrászművészek, zeneművészek stb.) felkarolása; aktivitás vállalása anyaországi és Kárpát-medencei vidéki területek – városok és falvak; személyek, szervezetek, közösségek – szellemi-kulturális felzárkóztatásában, ilyen irányú kezdeményezéseik megvalósításában; a figyelmesség és a megbecsülés jelét hordozó ajándékozási akciók, valamint jótékonyági, karitatív, szociális programok megvalósítása a Kárpát-medencében és a diaszpórában. A tevékenységi kör fontos részét képezi a különböző rendezvények szervezése és lebonyolítása; előadások tartása; közreműködés ilyen jellegű programokban; társszervezés, együttműködő partnerségek kialakítása ilyen jellegű események kapcsán.

Az alapítvány adószámának kibocsátása lapzártánk idején még folyamatban van, legközelebbi lapszámunkban ezt ismertetni fogjuk. Hasonlóképpen megtervezés alatt áll a szervezet logója és weboldala is.

Ha valaki adománnyal szeretné segíteni az alapítvány működését, az alább megadott bankszámlaszámon ezt megteheti. Az adomány befogadásáról igény esetén idegen nyelvű nyilatkozatot is kiállítunk.

Keresztény Jövőkért Alapítvány
OTP 11716008-22541567

IBAN:
Keresztény Jövőkért Alapítvány
H-1165 Budapest, Zsemlékes út 25/A. I. 5.

OTP Bank
H-1163 Budapest, Jókai Mór u. 3/b.

HU50 1171 6008 2254 1567 00000000

SWIFT (BIC) azonosító: OTPVHUHB

Köszönjük a megtisztelő figyelmet és előre is hálásak vagyunk munkánk bármilyen formában történő támogatásáért!

Keresztény Jövőkért Alapítvány

Jakab Antal: Nagyszombat

A húsvét misztériumát, amely az egész egyházi évet is átragyogja a megváltás örömeinek minden ünnepén, a nagyszombati liturgia mutatja be minden szépségében és ígéretében. A tűzszentelés alatt sötétségbe borul az egész templom, de gyenge égő gallyak pislákoló paraszánál könyörög az Egyház: „Istenünk, Te szent fiad által isteni fényességed tűzét adad híveidnek. Kérünk, a húsvéti ünnepek kegyelmeivel mennyei vágyakra gyújtsd fel szívünket, hogy tiszta lélekkel jussunk el örök dicsőséged fényének ünneplésére.”

Egész éven át az oltáraink mellett látjuk a húsvéti gyertyát, hogy el ne feledjük reményeinknek zálogát. Amikor az új tűz és új fény mellett ezt a gyertyát megszentelik, a megváltás óta eltelt kevés időt reávéssük, s abban Krisztus öt sebének jeleit is elhelyezik, felhangzanak az egész föld és emberiség történetének szóló felhívások: „Jézus Krisztus tegnap és ma, Ő a Kezdet és a Vég, Ő az Alfa és az Omega, övé az idő és övé az örökkévalóság, övé a dicsőség mindörökkön örökké”. Ehhez a félelmetes hatalomhoz és húsvétkor megmutatott irgalmas szívhez kiált fel a gyengesége miatt könnyes sebhelyei által őrizzen és védjen meg minket az Úr Krisztus! Viszi az új tüzet és az új fényt a templomba és az emberek szívébe, s mennél dicsőségesebben hangzik a felhívás és terjed a fény, „Krisztus világossága”, annál nagyobb a magára és Istenére talált ember felkiáltása is: „Istennek legyen hála!”

Amikor az Istenfia halálának végső kétségbeesésébe kergető Golgotája után a feltámadt Krisztus világossága közénk viszatér, hogy szétozlasson minden homályt és sötétséget, és semmivé tegye magát, a minden ember rémét, a halált, megszólalnak a legszebb dallamon, amit eddig a kétezer év hallott, az ujjongásnak égisz érő szavai:

„Az égben immár ujjongva zengjen az angyalok kórusa, és énekeljenek örvendezve Isten csodálatos művei... A föld is örvendez, hogy ekkora fényár sugárzik rája.” Úgy énekel most az Egyház, mint aki tudja, hogy ennél hatalmasabbat a világon a végtelen szeretet és hatalom sem tehet, s az embert sem érheti nagyobb kitüntetés, legalábbis a földön.

Lerázhatatlanul érezte, tudta az ember mindig az arányokat, amelyek Isten és közötté fennállnak. Saját kicsinyiségének fájdalmait és a mérhetetlen Isten dicsőségét akarta kifejezni, pogányságának minden fájdalmának vésőjével beleírni a híres szentélyek köveibe. Erről beszélnek és erre oktatnak az azték, maja, inka, hindu kultúra hatalmas templomai másfél száz méter magasra felhurcolt, 50-100 tonnás kövekből épült szentélyeikkel, vagy a Húsvét-szigeti toronymagasságú istenszobraikkal hitet tettek az egyedüli nagy szellem mellett, aki egyedüli Úra és teremtője a világnak. A saját kicsinyiségéből akart kivergődni, a halhatatlanság vágyát árulta el néhány fáraó, aki százezrek kínjával és a legbölcsebbek tudományával felemelt néhány megcsodált piramist, de azoknak tragikusan csak sírhely maradt az igazi neve. Arany- és drágakövekben megmaradt tán a bebalzsamozott múmiája is, de attól sem életben nem maradt, sem nagyobb nem lehetett nagyravágyása csúcán se az ember. Félelmében, önmaga gyengeségei fölötti ijedségében rakta az oltárra az állatáldozatokat, sőt művészi mozdulattal vágta ki a kővel az emberi szívet, hogy élőként mutassa fel azt a szentélyben a haragvó istennek, vagy szüzeket, ártatlan gyermekeket áldozott, mert békét akart engesztelés árán Isten és az ember között.

Semmiségünknek ebbe a kilátástalan koldusérzésébe szövi bele az Isten a kiválasztott nép sorsát, amelyből válogatott részeket olvas fel nagyszombaton az Egyház.

Megszólal benne az a vezérhang, hogy önmaga hasonlóságára teremtette, kiválasztotta az Isten az embert, s nem mond le róla, még ha egyszülött Fiát halálra is kell adnia érte. Amint keresi, oktatja, segíti népét az Isten, s amint hódol vagy tévelyeg, sír és bánkódik az ember, abból szövődik össze az üdvösség története.

Az Isten és az ember tetteinek állandóan megismétlődő nagy kontrasztja a húsvéti misztériumban éri el szédítő csúcspontját. Chesterton, a nagy konvertita azt mondta valahol, hogy: „Vannak elmebetegségek, amelyek nem abban állnak, hogy az ember elveszíti az eszét, hanem abban, hogy az ember mindent elveszt, csak éppen az eszét nem!” Az a kiáltás, hogy: „Vidd el, vidd el! Feszítsd meg őt!”, lehetett egy tömegpszichózis kifakadása, de már előre papok, tudósok és hatalmasok elárulták a jövendő Szentírás, elhatározták az igaz halálát, megfizették az árulók ezüst- és aranypénzeit, a tanítvány volt az áruló, a meggyógyítottak elfeledtek tiltakozni, Péter megszeppent egy szájkendő cseléd előtt. Zavarban volt a pogány Pilátus, miért kellene elveszíteni az ártatlan embert.

Jön a nagy bizonyosság, hogy más az Isten és más az ember. Ha a földre küldött Isten-gyermek élő bizonyítéka volt, hogy: „Úgy szerette Isten a világot, egyszülött Fiát adta érte!”, a csúfságnak szánt kivégzésre, Golgotára és keresztre is ugyanaz a válasz: „Senkinek sincs nagyobb szeretete, mint aki életét adja barátaiért!” A bitófának szánt kereszt is megszólal és biztatva énekel: „Íme, Jézus keresztségének drága áldott fája: ezen függ az egész világ váltságdíja, és üdvönyt Oáltala nyertük.”

Krisztus nemcsak haláláról, de feltámadásáról is sokszor beszélt. Ízelítőnek három halottat, Jairusz leányát, a naimi ifjút és Lázárt feltámasztotta. Feltámadt Ő maga Jeruzsálem rémületére és híveinek öröme.

Dancs Rózsa: Húsvét a diktatúra idején

Eszmélesemről egészen első munkás esztendőmig Krisztus értem is feltámadott minden húsvétkor. Fatomyos kicsi falum igazi létalapja a vallás, a hit volt, amely az anyatejjel oltódott belénk. Még nem tudtuk az értelmét a Nagypéntek böjtiének, nem értettük Pilátus szerepét, a Golgotára is csak azért mentünk el képzeletünkben, mert Virágvasárnap is ott voltunk az olajfák hegyén, amikor Jézus számárháton bevonult Jeruzsálembe, és örvendeztünk, amikor megtudtuk a Feltámadást.

Gyermekileg, emberileg fogadtuk magunknak a nagy szenzációt, a megváltás ígéretét – ahogy azt mifelénk tették az emberek: tojást festettünk, locsolókat vártunk Húsvét hétfőjén, boldogan, mert nem volt okunk a bánatra. Krisztus, a Megváltó feltámadott. Ahogy tanítani kezdtem azonban hirtelen megszűnt számomra ez a csoda, mert tilalom alá esett. Olyan tiltás lett, amelynek megszegése az állásomba került volna. Márpedig én a tanárkodásra őszinte hivatást éreztem magamban, máskülönbem sem voltam képes nyílt támadások keresztüztébe kerülni.

Egyik háromszéki falu iskolaigazgatója azzal az istenhözottal hűtötte le bemutatko-

zó lelkesedésemet, hogy ő kántortanító volt, és mint ilyen kétkedésekkel fogadja a fiatalok frissen szerzett szakmai tudását, de majd elvlik...

Hogy igazoljam rátermettségemet, azonnal rám osztotta az ateista nevelés felelősségét. Ezt először tréfának tekintettem, mert képezték a főiskolán minket erre külön kurzuson ugyan mint az ifjúság nevelésének egyik legfontosabb formájára, de nem voltam meggyőződve arról, hogy ez valóban olyan fontos lett volna.

A gyermekekkel nem volt baj, mert magyar nyelvtant, János vitézt, Toldit tanítottam, nem kellett Isten ellen szólnom, legfeljebb valamit pedzenem az evilági boldogság fontosságáról olyankor, amikor félelmetes igazgatóm inspektált az órám. Ő is észrevette, hogy nem végzek „hathatós” munkát ezen a területen, sőt nem fogadkozom a munkakülséken sem, hogy jobban iparkodom majd, amikor bírálatát a fejemre olvasa. Újabb feladatot kaptam hát: havonta egyszer előadást kellett tartanom vallásellenes témáról a szülőknek. Egy mélyen vallásos, katolikus hitű falu lakosságának. Irodalmi alkotások szimbolikus mondanivalójával

akartam kijátszani a dolgot, de így is sokan vetették a keresztet a teremben, amíg Ady istenes verseiről beszéltem.

Húsvét vasárnapját az iskolában kellett töltenem, akárcsak Karácsonyt több fiatal kollégával együtt, hogy a klerikális reakciót ellensúlyozzuk érdekes akciók szervezésével. Természetesen a templomnak nagyobb volt a vonzása, a körmenet, a hangulat minden gyereket odahívott. Mentünk volna mi is...

Húsvét hétfőjén – Vízbevető hétfőn – elegánsabban jelentünk meg az iskolában, mint máskor, hiszen ünnep volt. A tanulók piros tojást hoztak a tanároknak, egy-egy kisfiú meglocsolta a nőket, de az igazgatónk nem örült a dolognak. Minden óra után húzta a rovátkákat a nevünk után: ettől az osztálytól is elfogadtuk a festett tojást, attól is... Nem mindenki. Voltak „öntudatos, minta” tanerők is. Egyik szünetben belépett a tanárriba a falu egészségügyi mindenesé, egyik kolleganőnk férje, aki ismert volt ferde hajlamairól. A férfiak gyakran elagyabugyálták fajtalan próbálkozásaiért, de családjára való tekintettel nem beszélt senki róla. Heccelődni viszont lehetett vele, mert sem a rámenős-

ségtől, sem az asszony féltékenykedésétől nem kellett tartanunk. Ekkor is kapóra jött. „Már attól féltem, hogy elhervadunk, de íme, a Gavallér! Ugy-e locsolni jött, Pál úr?”, élcelődtem vele.

„Mi egyébert, kezit csókolom?”, és máris mondta a versikéjét. A feszültség hirtelen feloldódott, minden kolléga előkapta rejtgetett kölnivizes üvegecskéjét, vicceltünk, kacagtunk, tojást és süteményt kínáltunk körbe. A helyzet groteszk voltát illusztrálta az akkor elhangzott újkori locsolóvers is, amelyet szintén Pál vitéz mondott el: „Zúg a traktor, szánt az eke. / Elvtársnő, megönlözhetlek-e? / Mert a kölnivíz senkinek sem árt, / Éljen a Román Kommunista Párt.”

Nos, ezért a mondókaért kaptam szankciót két hét múlva. Kántortanítóból felemelkedett igazgatóm ugyanis mint rendszerellenes elemet feljelentett a megyei szerveknek, mert provokáltam – úgymond – a vendégként betoppant Pált, hogy locsoljon és pártot gyalázó verset mondjon.

De lelkeben Krisztus azért minden évben értem is keresztre feszül és feltámad halottaiból. Emlékezőmet szelíd mosollyal simítja megbocsátással.

Gyermekeknek

Biztosan neked is volt már részed abban a keserű érzésben, amikor valaki, aki fontos a számodra, nem lehetett veled. Akár csak rövid időre is, de távol voltál a szüleidtől, testvéreidtől, barátaitól. A nemrég véget ért téli időszakban sok diák sítáborban vett részt, és ha csak néhány napra is, de el kellett szakadni az otthoni környezettől. Ez bizonyos ideig még érdekes, különleges is lehet, de egy idő után hiányozni kezdenek a családtagok – s ez a hiány egyre csak fokozódik. S milyen felemelő, megnyugtató érzés a távollét után újra találkozni, megölelni egymást, együtt lenni a szeretteinkkel.

Hasonló, de talán még mélyebb hiányt jelent, ha szeretteink közül valakit ezen a földön már nem láthatunk újra. Az én nagyszüleim már nem élnek, de gyakran gondolok rájuk – hiszen hiányoznak. De tudom, hiszem, hogy egyszer majd találkozunk és újra együtt lehetünk az örökkévalóságban.

Jézus tanítványai is jól ismerték az érzést, milyen az, ha elveszítenek valakit. Sőt olyasvalakit, aki számukra – és számunkra is – a legfontosabb Személy. Közleg húsvét ünnepe, a legnagyobb ünnepünk, amikor Jézus keresztha-

Hiány

lálára és feltámadására emlékezünk. Nagypénteken, Jézus Krisztus kereszthalála után a tanítványok is ezt a hiányt érezhették. Elvesztették azt, akit a legjobban szerettek. Jézus többször is előre tudtukra adta, hogy meg fog halni, de harmadnapon feltámad. A tanítványok mégis kétkeltek a feltámadásban. Amikor Mária Magdolna meglátta az üres sírt, Péterhez és Jánoshoz sietett, és azt mondta nekik: „Elvitték az Urat a sírból, s nem tudni, hova tették.” Ők azonban ekkor még nem hitték el, hogy Krisztus valóban feltámadt. Csak amikor a sírhoz szaladtak, és látták az otthagyt golyocsot és a kendőt, értették meg az Írást. Láttak és hittek: megértették, hogy Jézusnak fel kellett támadnia a halálból. A feltámadást követően pedig, amikor újra találkoztak az Úrral, leírhatatlan boldogság költözött a szívükbe: a kínzó hiány immár szertefoszlott, újra együtt lehettek Messterükkel.

Ha van olyan családtagod, aki nagyon hiányzik neked, s aki már nincs közöttünk itt a földön, gondolj arra, hogy Krisztus Urunk mindannyiunknak elhozta a feltámadás és az örök élet reményét.

Kovács Péter

Devecsery László: Ki segít a nyuszinak?

– Közleg a húsvét, s én éppen most törtem el a kezemet! – sóhajtott a nyuszi. – Hogyan fogok én így hímes tojásokat festeni?

Ebben a pillanatban kopogtattak.

– Tessék belépni!

Egy kisfiú és egy kislány volt a látogató: Julcsi és Máté. Mindketten óvodások, s már napokkal azelőtt elhatározták, hogy meglátogatják a húsvéti nyuszt.

Kedvesen köszöntötték egymást. Nagy volt az öröm. A gyerekek csodálkozva nézték a nagy-nagy kötést a nyuszkó kezén.

– Hogy tudsz bekötött kézzel hímes tojást készíteni?

– Törött kézzel hogyan tudnék... Kesergék is eleget miatta...

– Ne keseregj, majd mi segítünk!

Nyuszi a könyvtárból előkereste a *Húsvéti hímes* című könyvet. Sok-sok mintát találtak

benne. Hamarosan munkához is láttak. Nyuszi irányításával készültek a szebbnél szebb hímes tojások.

– Örülnek majd a gyerekek! – lelkesedtek mindannyian.

Lukácsovits Magda: Húsvéti üdvölet (krumplinyomat)

Ettől a naptól kezdve Julcsi és Máté minden délután meglátogatta a nyuszt. Mire elérkezett a húsvét, a tojások is elkészültek, s nyuszi kezéről is lekerült a kötés.

– Köszönöm a segítséget! Most már magam is boldogulok...

Vidám kedvvel köszöntek el egymástól. Jó érzéssel, könnyű szívvel

várták húsvét vasárnapját. Kiszaladtak az udvarra. A fák és a bokrok alatt mindenütt hímes tojások... Az egyik fa tövében két óriási csokoládényuszi üldögélt. Mellettük két hatalmas csokitójás. Julcsi és Máté titokzatosan egymásra mosolygott. Az udvar kerítése mögöl mintha nyuszi nevetést lehetett volna hallani.

Newton és a mágnes

Sir Isaac Newton mélyen hívő ember volt. Egyszer valaki gúnyosan megkérdezte tőle:

– Aztán hogyan szedi össze életre az Isten egyszer a halottakat?

A nagy tudós benyúlt egy fiókba, kivett egy dobozt, abból egy marék vasreszeléket, és szétszórta az asztalon.

– Szedje össze – mondta az idegennek. – Nem tudom – felelte az.

Erre a tudós kivett a zsebéből egy mágneset és a vasreszelék fölé tartotta. Mind hozzácsapódott egy szempillantás alatt, az utolsó szemig.

– Nos, valahogy így! – felelte szerényen a tudós.

A négy gyertya

Egyszer volt négy gyertya. Olyan nagy volt a csend körülöttük, hogy lehetett érteni, amit egymással beszélgettek.

Azt mondta az első:

– Én vagyok a Béke – de az emberek nem képesek engem életben tartani. Azt hiszem, el fogok aludni...

Néhány pillanat múlva már csak egy vékonyka füstölgő kanóc emlékeztetett a hajdan fényesen tündöklő lángra.

A másik azt mondta:

– Én vagyok a Hit. Sajnos az emberek fölöslegesnek tartanak. Nincs értelme tovább égnem...

A következő pillanatban egy enyhe fuvallat kioltotta a lángot.

Szomorúan így szólt a harmadik gyertya:

– Én a Szeretet vagyok. Nincs már erőm tovább égni. Az emberek nem törődnek velem, semmibe vesznek...

Ezzel ki is aludt. Hirtelen belépett egy gyermek. Amikor meglátta a három kialudt gyertyát, felkiáltott:

– De hát mi történt? Hiszen nektek égetek kellene mindörökké!

Elkeseredésében hirtelen sírva fakadt. Ekkor megszólalt a negyedik gyertya:

– Ne félj! Amíg nekem van lángom, újra meg tudjuk gyújtani a többi gyertyát: én vagyok a Remény!

A gyerek szeme felragyogott. Megragadta a még égő gyertyát, s lángjával új életre keltette a többi.

Te milyennek látsz másokat?

Öreg bölcs üldögélt a Korinthusba vezető út szélén. A városba igyekvő idegen rövid pihenőt tartva beszédbe elegyedett vele:

– Milyenek itt az emberek? – tudakolta.

– Hová valósi vagy? – kérdezett vissza az öreg bölcs.

– Athéni vagyok.

– És felétek milyen nép lakik? – kérdezett tovább az öreg.

– Hát tudod, rettenetes társaság! Mind csaló, lézengő, lusta és önző. Ezért is jöttem el onnan.

– Nincs szerencséd! Korinthusban sem jobb a helyzet. Itt is csupa csalóval és lézengővel, lusta és önző emberrel fogsz találkozni – mondta az öreg.

A vándor búsan folytatta útját.

Nem sokkal később újabb idegen állt meg az öreg bölcs előtt. Őt is az érdekelte, hogy milyen emberek laknak Korinthusban. A véletlen úgy hozta, hogy ő is Athénből jött. Neki is feltette az öreg bölcs a kérdést, hogy ott milyenek az emberek.

– Nagyszerű emberek élnek ott! Barátságosak, segítőkészek és nagyon becsületesek! – válaszolta nem kis büszkeséggel az utas.

– Nagy szerencséd van! Korinthusban is ugyanilyen nagyszerű emberekre találsz majd! – mondta az öreg bölcs.

A vándor vidáman füttyörészve folytatta útját a város felé.

A két beszélgetést végighallgatta egy fiatalember, aki gyakran időzött az öreg bölcs társaságában. Felháborodottan jegyezte meg:

– Nagyot csalódtam benned! Sose hittem volna, hogy te is ennyire két színű vagy!

Az öreg bölcs mosolyogva csillapította:

– Tévedsz, fiatal barátom. Tudod, a világ a szívünkben tükröződik. Aki nek a szíve gyanúval van tele, az mindenhol csalókkal fog találkozni. De akinek a szívét jóindulat tölti el, az a világon mindenhol barátságos emberekre talál.

Reményik Sándor ha most írna... – avagy: ne hagyjátok a könyveket, a könyveket és a könyvtárat

Száz éve lesz annak, hogy megjelentek a költő máig aktuális, refrénként visszatérő szavai: „Ne hagyjátok a templomot, / A templomot s az iskolát!”

A napokban – pedig még csak az év (2024) elején járunk – már a második, fiatalnak számító magyar papot temették el Felvidéken: január 4-én Szilvási Lőrinc atyát, 63 éves korában, január 25-én pedig Vadkerti István atyát, papságának 33. évében (56 évesen). Rohamosan fogyunk, s ezt főleg mi, felvidéki magyar papok érezzük. István atyát a búcsúztatón unokahúga Reményik Sándor fentebb idézett versoraival méltatta, s a végén hozzátette: „Pista nagybácsim végrendeletében arról panaszkodik: örülnek ki a templomok.”

Ha most, száz évvel később írna Reményik, vajon mit írna a felvidékieknek? Bár iskoláinkat még nem hagyjuk el, viszont gyakori jelenség, hogy magyar szülők szlovák iskolába íratják gyermekeiket, csak hogy vigye valamire. S közben annak sem néznek utána, hogy a magyar iskolát végző diákok gyakran sokkal többre vitték. Nem, most ez a „divat”, sóhajtoznak szomorúan a magyar pedagógusok. Sőt ha az óvoda magyar, akkor gyakori a *nyelvváltás* szlovák alapoktatás – és fordítva. Csak tudnám, kinek és mikor volt ehhez ez a „remek” pedagógiai érzéke... Na de hagyjuk, ez kényes téma, a család magánügye – mondják. Mivel évek óta egyre kilátástalanabb a helyzet, nem is akarom tovább ecsetelni. Tavaly Szent Család vasárnapjára a nyitrai püspök, Mons. Viliam Judák remek pásztorlevéllel lepett meg. Ebben többek között az egyre jobban terjedő *individualizmust* okolja, látja az adott problémák hátterében – és szerintem joggal, hiszen korunkban egy átlagos szülő csak a saját gyermeke érdekeit tartja

szem előtt, a közösség érdeke számára másodrangú.

Az idei év egyik nagy könyvsikerének ígérkezik ThDr. Sztyahula László atya új könyve, amelyben elemzi-felsorakoztatja a volt Csehszlovákia ideje alatt működő, íróként alkotó papok arcképesarnokát. Részletes tanulmányban mutat rá arra: igenis, akkor is lehetett magyarul írni, alkotni, publikálni. Manapság, amikor szabadabban lehetne, ennek töredéke sem látszik a jelenlegi helyi egyházi „könyvpiacra”. Manapság páran sokat írnak, publikálnak – a többség meg szinte semmit. Akkor, annak idején más volt a helyzet, erről számol be részletes apróságokkal a szerző. Akarva-akaratlanul egy sokkal korábbi, az akkori helyzetet rendkívüli pontossággal látó teológus, Pray György jezsuita atya jut eszembe. Tőle hallottam-olvastam először (és utoljára): *egy jó könyvtár hasznosabb tud lenni még az egyetemenél is!*¹ Persze könyvtár nélkül egyetem nem létezhet, könyvtár viszont létezhet egyetemen kívül is. És hogy miért, azt három gondolattal szeretném alátámasztani. Annál is inkább, mert lassan mindenki feladja annak reményét, hogy lesz még Felvidéken katolikus magyar főiskolai hitoktatóképzés is, amiért immár harminc éve eredménytelenül harcolunk.

1. Száz év után a Felvidék zöme elhagyta a templomot s most hagyja el egyre több helyen a magyar iskolát is. Ha megsúghatnám Reményiknek: tegye hozzá *a templom és az iskola-értékrendjéhez* a magyar könyvtárat is. Az itt említett Sztyahula László atya könyvének utolsó fejezete, ha nem is részletesen, de jelszavakban foglalkozik a könyvtárak történetével. Elképesztő, micsoda erőt, energiát fektettek őseink a jó, szakszerű könyvtárak építésébe. Manapság pedig mást

se hallani, mint hogy az emberek szabadidejükben már nem járnak könyvtárakba, nem kutatnak – csakis online.

2. Visszatérve az elhunytainkhoz – a temetés után mi, papok még leültünk, emlékeztünk, beszélgettünk. Ezek mindig értékes pillanatok a papok hétköznapijaiban. Különösen az lepett meg engem, amikor lelkesen mondják a fiatalok: *ma már a mesterséges intelligencia megírja a karácsonyi szentbeszédet is – kipróbáltam, működik*. Mi, idősebbek csak ámulunk: mik vannak? Minek az a sok könyv, gondolná az ember. Emlékszem, hivatásom egyik döntő érve volt, amikor besurranhattam mint kis ministráns a plébánosom hatalmas könyvtárába. Elfogott valami leírhatatlan tudásszomj (jezsuita hivatás?). Lehet, ott kezdődhetett? Miért egyre kevesebb a hivatás? Lehet épp ezért (is)? Ma akinek van egy legmodernebb számítógépe, annak könyvtár se kell – sőt még a papi zsolozsma is online.

3. Annak ellenére, hogy ez a maga nemében egyedi könyv – *Bibliografia* –, feltételezhetjük, hogy nem fognak érte sorokban állni a híveink. Sajnos még azt sem feltételezhetjük, hogy minden magyar plébánia rendel pár kötetet. Sztyahula atya mégis vette a fáradságot és kiadja, publikálja, tudja, szükség van rá, hiánypótló tanulmány. Mi, papok a reményemberei kellene hogy legyünk. Én személy szerint abban reménykedem, hogy minden magyar faluban akad egy-egy család, aki még tudja értékelni a magyar könyvet.

Sőt: személy szerint évek óta azon dolgozom, hogy könyvtáram jó kezekben maradjon. Az elmúlt harmincvalahány évben gyűjtöttem a könyveket, vettem-hoztam hátizsákban (néha illegálisan) át Magyarországról, Olaszországból. Majd egyre

gyakrabban kaptam családoktól, ahol „már senki nem olvas ilyet” – magyart, mondják. Az utóbbi pár évben azon dolgozom: hol és hogyan elhelyezni? Abból indulok ki, hogy amint egykor (száz éve) közkedveltek voltak a „Népkönyvtárak”, úgy most jön el az ideje a családi könyvtáraknak. Egykor, hajdanán híres felvidéki grófi családok könyvtárait csodálták meg – halovány emlékképet leggyakrabban már csak a történelem őrzi. A jövőt abban látom, hogy akadnak falvaként katolikus családok, élő bázisközösségek, akik befogadják – rendelkezésre bocsátják az értéket. Sokan bizonyára értetlenül állnak elibe, *hisz’ vannak falukönyvtárak, városi, állami költségvetésből fizetett könyvtárak – akkor minek?* – kérdezik értetlenül. Szerintem „az a vonat már elment”, a Népkönyvtárak kora lehanyatlott. Miért? Erre csak Reményik Sándor szavai után szabadon tudok válaszolni: *Ne hagyjátok – ne adjátok a könyveiteket* – hisz’ sejtethetjük, mit hoz a jövő. Ahogy egykor „helyszűke miatt” épp a magyar gimnáziumból jelentkezőket nem vették fel a helyi teológiai főiskolára, úgy nincs kizárva, hogy a jövőben „helyszűke miatt” épp a magyar nyelven írt könyv nem kap polcot – no meg minek is, senki nem keresi... mondhatják, és némi joggal. Felvidéki városaink-falvaink zömében már folyamatosan elszlovákosodnak. Ezzel jövőképem nem sötét, csupán más... Ahogy Ferenc pápa is mondta nekünk, jezsuitáknak: „*A jó focista nem oda fut, ahol labda van – hanem ahol lesz.*”

Puss Sándor SJ

¹ A pontos hivatkozást lásd dr. Sztyahula László *Csehszlovákiai Magyar Egyháztörténelmi Lexikon 1918–1990* című könyvében.

Dancs Rózsa: „Lovamat kötöttem...”

1958...

Azon a márciusi napon az Őrkő felől sötét hófellegetek gomolygattak a szél. Szomorú, nyomasztó idő volt.

Még minket is megült a bánat, pedig csak tizenkét évesek voltunk. Kicsit zajos, kíváncsi, mindig éhes kamaszodó kölykök, akiknek az önéretet bosszantotta, hogy a nagyhírű, de már osztályharcosan átkeresztelt Székely Mikó Kollégiumban csupán pcalistáknak számítottunk.

Ó, a nagyok! Ők már igen! A fiúk a XI. osztályokban! Azok valakik voltak a szemünkben, szinte áhitattal sorakoztunk mellettük a kopott udvaron a szünetek végén. Egyik szebb volt, mint a másik, és okosak is biztosan, ha már a maturandus szalagot viselték a zakójukon. Az M azt jelentette, hogy a következő érettségizvígán ők bizonyítanak. Minden második nagyfiúba szerelmesek voltunk titokban, amiről nyilvánvalóan nekik sejtelmük sem volt. Azt sem tudták, hogy a világon vagyunk mi, kis verebek. Azon a napon azonban mintha minden véget ért volna... Mintha a rendet megtestesítő ősi szkóla falai beleremegtek volna a végtelen titkozatosságba és riadalomba. A nagyfiúk sora megritkult, nem is volt az már sor, csak téblábolás, és a nevelő-pedellus, Dénes Csaba sem kiáltott rájuk, pedig máskor szokása volt.

Annyit még mi, kisebb osztályosok is tudtunk már, hogy az éjszaka a szekuritáté tartóztatott egy csoport fiút, mert megkorúzták a parkban az oroszlanos szobrot. Mivel március 15. volt. Ez nagyon furcsán hangzott, mert addig akár mindennap elmentünk a szobor mellett, a legénykék még fel is másztak rá, de ki gondolta volna, hogy olyan nagy veszélyt jelent, ha márciusban a közelébe kerül valaki. És mi van azzal, hogy március 15-én virágot tettek rá? Az én okoskodásom szerint az a nap Petőfit jelentette, akít már nagyon ismertem. Beteges gyerek lévén, édesanyám Petőfi-kötetét annyiszor átolvastam, hogy akármikor felismertem volna a verseit. Amit nem értettem, azt édesanyától megkérdeztem, így aztán mindent tudó hírem lett tizesztendő koromra. Tudtam, hogy borzasztóan gyűlölte a királyokat, még akasztófára is elkísérte volna őket szívesen, csak hogy a nép szabad legyen. Ámbár nem éppen adtam neki igazat mindenben. A királyokat én ugyanis – a népmesékre alapozva – szívesen megtartottam volna a világnak. Akkor, amikor iskoláskorúvá cseperedtem, már csak a hős munkásosztály vezetőinek képei díszítették a falakat mindenütt, de hogy szabadság is lett volna körülöttük? Legalábbis otthon azt hallottam majdnem mindennap, hogy nem szabad beszélni erről sem, arról sem, éppenséggel semmiről sem, énekelni sem szabad már mindent, imádkozni is tilos... Az igaz, hogy soha nem kezdtünk az evéshez anélkül, hogy ne mondtuk volna el az asztali áldást, és lefekvéskor is mindig el kellett mondanunk, hogy „Én Istenem, jó, Istenem...”, de csak suttogva... Amikor vasárnap templomba akart vinni édesanyám, akkor édesapam figyelmeztette: „Vigyázz, Irénke, mert az iskolában meggyűlhet a baja a gyermeknek...” Azt sem volt szabad. „Mi maradt hát nekünk a nyomorúságon kívül?” fakadt ki gyakran szegény anyám, aki pedig szerette volna gyermekeit imádsá-

gosan nevelni. Akkor kulákosították éppen a falun élő rokonaimat. Na hiszen, szabadság! Még a kertjükből is kizavarták őket. Nagytatám azt mondta, hogy attól fél a legjobban Magyaróson, aki azelőtt a napszámosa volt. Az most nagyobb úr lett, mint a királyok...

De azért Petőfit nagyon szerettem. Egyszer hallottam is Varga Piroskát, aki fölötünk járt, és gyönyörű hangja volt, egy Petőfi-verset énekelni. Akkor szinte láttam a rózsabokrot a domboldalon, amely alatt egy fiú és egy leány egymáshoz simul..., szép volt nagyon.

Nem fért sehogy a fejembe azon a síróra hajló napon, hogy mi történhetett, milyen borzasztó dolog az előtte való éjszakán, amiért azt a sok büszke fiút lefogták. Nagyon erőlködünk mi, leánykák, hogy kitaláljuk, kik is hiányoztak aznap és a következők is, kevés sikerrel. Jancsó Csaba, Bordás, Julcsák... „Istenkém, hiszen az édesanyja belehal, ha a fiát bezárják!” – sűgtam Barcza Manyikának, akivel egyforma szoknyát viseltünk délután, mint az ikrek. Napközben egyenruha volt a kötelező, de a rakott szoknyát mindkettőnknek Julcsák néni varrta. „Jaj, te, csakugyan!” – sopánkodott nagyon Manyika is. Viszont egy kicsit élveztük is a helyzetet, hogy már tudunk valamit, mert ismerünk egy-két fiút az eltűntekből. Aztán kiderült, hogy még másokat is lefogtak. A szomszédunkat például, a Szabó fiút, akit mi csak Farkincának csúfoltunk, mert a Farkas név nem illett rá. És Kelemen Szabolcsot... A tanárok sápadtan, nagy igyekezettel jöttek-mentek a folyosón, megtartották az órákat, de sem ők, sem a tanulók nem vártak jobban semmit, mint az ötvenedik perceket megváltó csengőt.

A harmadik órától kezdve minden mozdulatnak, minden szónak jelentése lett. Egy mást oldalba bökte majdnem pillanatonként összedugtuk a fejünket:

– Nézd csak, Müller Eta néni ma nem rúszozta ki magát –, kuncogott Berti, de el is harapta a nyelvét, mert Ancika lepisszegte.

– B. Karcsi a testvérenek a fia. Nagyon szereti, mert ő a keresztanyja. Nincs kedve ahhoz, hogy rúszozza magát.

Tudtuk, hogy ez az információ igaz, mert Anci édesanyja Eta néni barátnője volt. Irigylettük is, hogy mindig odaszaladt hozzá, ha véletlenül találkoztak a folyosón.

Aztán jött Becze Dia néni, nagyon csendesen. Pedig máskor mindig olyan feldobott volt, mindenkinek „beczenevet” adott. Ekkor azonban nem becézett. Ez is jelentett valamit...

– Láttad Harkó tanár bácsit? Kétszer törté el a krétát, amikor a vázlatot írta a táblára.

– Igen, mert olyan ideges, hogy nem tudja, mit csinál – okoskodott Bara Dani.

– Miért lenne ideges? Neki nincsen nagyfia – kottyant bele a beszélgetésbe Szabó Magdi.

– Te nem lennél ideges, ha tudnád, hogy az ismerősöd gyereket bedutyizzák? Elvégre tanította őket – gorombáskodott Bozsó, de ezúttal neki adtunk igazat.

– Bocsánat! – húzta fel az orrát kényeskedve Magdi, és sértődötten hátat fordított nekünk.

– Pulyka! – már kezdte is volna Bozsó, de elharapta a szót. Az ő bátyja szintén végzős nagyfiú volt, ki tudja, mit beszélnek otthon, jobb talán, ha befogja a száját.

Anélkül is tanácsos volt elhallgatnunk, mert a félelmetes aligazgató, Marcsa asszony most úgy rikácsolta végig a folyosókat, hogy még a vér is megfagyott bennünk. Rettegtünk tőle, mert pillanatok alatt olyan pofont adott bárkinek, hogy csillagokat látott fájdalomában a jámbor. És ezt csak olyankor, amikor nem volt rosszkedvű. A havat ígérő sötét hangulatban mit várhattunk volna a részéről? Hogy jót nem, az biztos. Legnagyobb döbbenetünkre, éppen a mi osztályunkat szemelte ki. Kivágta az ajtót, és hatalmasan megállt az első padnál.

Vigyázzba vágtuk magunkat és bámultuk lélegzetünket is visszatartva. Magyaróránk következett. Eröss tanár bácsit nagyon szerettük, mert igényes volt ugyan, de kedves és jó tanár erősen. Hét percet késett már, amikor az aligazgató benyitott, és tudtuk, hogy kérdegni fogja, ki kellett volna hogy itt legyen. Szegény tanár bácsi, vajon mit fog tenni, amikor ordítani fognak vele a késés miatt? De az asszony nem a magyaróráról kérdezett, hanem csak annyit, hogy ki a hetes.

– Én – rebegte megszeppenve Kiss Irma. Szaladt is gyorsan vissza a táblához, hogy felírhasa a rendetlenkedők nevét, ha úgy adódik.

– Hogy hívnak? – nézte szúrósan a hatálat.

Szegény Irma, már szinte reszketett, amikor a nevet megmondta.

– Nem hallom! Nem tudsz hangosabban beszélni?

– Kiss Irma.

– Ki volt rossz eddig? Nem látok nevet a táblán, pedig zaj volt az osztályban, mielőtt beléptem. Hogy teljesítetted a feladatodat, milyen hetes vagy te, Kiss Irma?

Diadalmasan, semmi jót nem ígérve végignézett az osztályon, aztán Irmához fordult:

– Mindenkit felírni, aki egyet is pisszent, megértetted? Ha nem, akkor te kerülsz bajba. Világos, Kiss Irma?

– Ühüm... Igen, megértettem...

– Ügy... Ma a magyaróra elmarad. Nincsen tanár, de senki nem mehet haza. Vegyétek elő a füzeteket, és írjátok a házi feladatot! Amíg ki nem csengetnek, halálos csendben dolgoztok. Megértettük?

A pillantása semmi kétséget nem hagyott afelől, hogy a következő percben akármelyikünknek letépne a fülét, ha nem tartjuk be az utasításait. Amikor kimaszírozott végre, leültünk, s miközben a füzetünket kotortuk elő a táskából, tanakodtunk suttogva: mi történhetett Eröss János tanár bácsival? Nem szokott beteg lenni, s most csak egyszerre...

Aznap az utolsó óra zene volt. Ezt azért szerettük, mert végre fel is állhattunk a padból, még egy kicsit lökdösődni is lehetett, a tanárt nem érdekelte. Olyan kis sovány, magas, sápadt fiatalember volt, aki ha beállt volna a sorba az udvaron, a végzősök osztálytársának hihette volna akárki. Ha hangosabban zsi bongtunk, akkor megállt a mondókájával, mosolyogva várt, amíg lecsillapodtunk. Mintha restellte volna azt, hogy megszólítson vagy rendre utasítson valakit.

Szépen énekelt, különösen szerettük a *Lovamat kötöttem piros almához* kezdetűt. Még sok más régi népdalt is tanított nekünk. A műdalokat nem szerette. Tulajdonképpen akkor kezdtük szétválasztani a

zavaros Nyárától az akácós úttól, és akkor eszmélkedtünk rá a virágénekek szépségére. Olyan fiatalon is már életre szóló dolgokat képes megtanulni az emberfia. Emlékszem, mindig kértük, hogy óra végén még egyszer énekelje el nekünk egyik-másik kedvenc virágdalát, amit ő szívesen megtett.

Kint havazni kezdett. Az ablakon át láthattuk a park fáit, amint belepte őket a hó. A levegő is lehűlhetett, futott át az agyamon, még szerencse, hogy nem tettem le a téli kabátot. „Csalóka még az idő”, figyelmeztetett édesanyám, amikor szvetterben akartam elindulni. Igaza volt, hogy visszaparancsoltam a meleg holmit.

A zeneóra laza zürzavarban folyt. Ki vette volna észre, hogy a fiatal énektanár halkabb, sápadtabb és remegőbb volt, mint máskor? Ha pedig ráeszméltunk volna, hogy megviseltebb a szokottnál, akkor sem figyeltünk volna nagyon rá. Örültünk, hogy zsi bonghattunk, lassan fellazult a feszültség bennünk, amelyet az általános baljósult hangulat okozott, és különben is tudtuk, hogy nemsokára kicsengetnek, félóra múlva már otthon meleg levest kanalazunk. Utána nálunk lekváros palacsinta lesz...

Közben Joli hozzám hajolt:

– Láttad, hogy reszket a keze Pacsirta bácsinak?

– Ő is éhes, biztosan azért –, kezdtem volna a viccelődést, de csakugyan rossz bőrben volt a szegény ember. Hirtelen be is fejezte a leckét, valamilyen házi feladatfelét adott, és berakta a papírjait a kopott aktatáskájába. Szabály szerint sorakoznunk kellett a padok előtt, mielőtt elhagytuk a termet. Furcsa módon, bár éhesek voltunk, valahogy senki sem sietett, inkább húztuk az időt: akartunk vele beszélgetni. Hátha megmondja, mi igaz tulajdonképpen abból a szörnyű hírből...

– Tanár bácsi, tessék nekünk énekelni valamit.

Hogy ki kérte ezt, most már nem tudom, de arra világosan emlékszem, hogy Zajzon volt az, aki azt mondta:

– Tessék énekelni a Himnuszt. A Magyar Himnuszt.

Pillanatnyi döbbenet után kezdtünk kórusban kunyerálni:

– Tessék énekelni. Azt tessék énekelni!

Kicsit ugráltunk is, úgy próbáltuk megnyerni a csatát. – Tessék énekelni a Magyar Himnuszt!

Nézett ránk sápadtan, tétovázva. Aztán elkezdte: „Isten, áldd meg a magyart...”

Fűjtük mi a román himnuszt évek óta anélkül, hogy egy szavát is értettük volna, és tudtuk a szovjet himnusz dallamát és szövegét, még az Internacionálét is, de addig a percig én nem hallottam előben a magyar himnuszt. Olyan szépen fűjta a mi kis fiatal tanárunk, hogy mindjárt elhatároztam, otthon édesapával is elénekeltem. Meg is tanulom, mert neki kell tudnia, hiszen mindig énekel munka közben... Ennél a gondolatomnál elakadtam. „*Megbűnhötte már e nép a múltat s jövődőt*”, zokogott fel hangosan az éneklő tanár. Vigyázzban állhattott... Egy pillanatig teljesen átadta magát a sírásnak... Alig is bírta felmarkolni a kopott táskát, aztán kirohant az osztályból.

Soha nem láttuk többé... Mintha az a márciusi hó elnyelte volna még a lába nyomát is...

Dancs Rózsa (névjegy)

Dancs Rózsa Partiumban, a Bihar vármegyei Érmihályfalván született, szükebb szülőföldjének azonban a háromszéki Sepsimagyarósi és környékét tekinti, ahol gyermekkorát töltötte. Magyar nyelv és irodalom szakos középiskolai tanárként dolgozott Sepsiszentgyörgyön 1987-ig, közben, mit sem sejtve, saját titkoszolgálati besúgóival élt egy házasságban csaknem húsz éven keresztül. Ebből a rémálomvilágból regényes úton-módon menekült el nyolc- és tízéves gyermekével és jutott el az ausztriai menekülttáboron keresztül egészen Kanadáig. 1988 óta Torontóban, 2020 óta Innisfilben él. Tanulmányait a Seneca College-ban és a Torontói Egyetemen további ismeretekkel egészítette ki, majd évekig köz- és iskolai könyvtárak-

ban dolgozott. Később második férjével, Telch Györggyel Sigma és Kaleidoscope Publishing néven megalapították könyvkiadói vállalkozásukat. Ezzel egy időben, 1998-ban útjára indították a *Kalejdoszkóp* című kéthavi, magyar-angol irodalmi-kulturális folyóiratukat, amely változatlan mottóval – „*Nincs más haza, csak az anyanyelv*” (*Márai Sándor*) – napjainkban internetes lapként folytatja tovább működését. Dancs Rózsa munkásságát több kitüntetéssel, köztük 2010-ben Szervátiusz Jenő-díjjal is elismerték. Mintegy negyven könyvet szerkesztett, saját írásaival több antológiában szerepel. 2010-ben jelent meg a *Vaddisznók törték a törökbúzá* című gyűjteményes kötetének második kiadása a Kairosz Kiadó gondozásában, 2012-ben pedig *A torontói magyar közösség emlékkönyve 1938–2011* címmel újabb munkája látott napvilágot, amely a torontói korábbi Magyar Ház hetvenhárom éves történetének foglalata, színes, hiteles dokumentuma. *Pokoljárás – Sorsok az egykori romániai abortusz törvény idején* című önéletrajzi könyvét a lakiteleki Antológia Kiadó jelentette meg 2014-ben, miként az *Add tovább a lángot!* – *A kanadai emigrációba kényszerültek élettörténetei* című interjúkötetét is 2017-ben. Dancs Rózsa nevéhez fűződik az *Együtt a nyelv hazában /*

Belonging Through Language – A kanadai Kalejdoszkóp folyóirat versválogatása című, a Misszió Média Kiadó gondozásában 2021-ben megjelent kétnyelvű antológia is.

A romániai diktatúra fojtogató szorításában Dancs Rózsa megjárta a poklot más tekintetben is: a mindenáron anyaságra vágyástól vezérelten végül is a nyolc terhességéből két esetben sikerült megtapasztalnia az anyaság örömét. *Pokoljárás* című könyvében feltárt története az ő személyes esetén lényegesen túlmutat: egy korszak, egy hatalom, egy rendszer hatalmas tévedéseit, egy egész társadalom szenvedését tárja fel. A könyv dokumentum, minden sora igaz, hátterre a romániai abortusz törvény. „*Eddigi kritikáim legtöbbször csak az abortusz törvényre összpontosított, mert nem éltem Romániában, el sem tudják képzelni azt, ami ma már fikciós filmtémaként is izgalmas: hogy a szeku senkivel nem bánt kesztyűs kézzel, s nemcsak Tökés László családjában – túlélni pedig csak az Isten segített. Azzal is, hogy nem derült ki korábban az egész családi borzalom, mert nem úsztam volna meg élve*” – mondja Rózsa. A műből a Petőfi Irodalmi Múzeum és a debreceni Csokonai Színház koprodukciójaként *Anyáol* címmel monodrámára készült, amelyet Újhelyi Kinga színművésznő előadásában láthat a közönség.

Dancs Rózsa: Március idusán

„Március 15-én reggel fél 9 tájban egy csoport fiatal ember lépett ki a Pülvax Kávéházból és esőt vert a szél. Hányan voltak? Negyvenen? Nyolcvan? Nem tudjuk pontosan. Annyi biztos, hogy nem kevesen. Elenyésző szám a százezres városban. Maroknyi fegyvertelen csapat a Pesten állomásozó kétezer császári katonával, a budai vár ágyúival szemben. Lucskos utcán gyalogolt a kis csoport; kitért újukból targonca, lovas szekér. Nem kiabáltak, nem énekeltek, még ütemre sem léptek. Mégis amerre elhaladtak, kinyílt az ablak. A boltosok az üzletajtóból mutogattak rájuk, a járókelők ámulva álltak meg. Itt is, ott is belépett valaki a járdáról és csatlakozott a menethez. Elöl nyurga, barnaarcú fiatal ember haladt, szigorú, elszánt tekintettel. Petőfi. Mentek, hogy maguk mellé vegyék az egyetemistákat – talpra állítsák a pesti nép ezreit – kiverekedjék a magyar szabadságot, vagy meghaljanak érte” (Csernátóni Füzetek, 1993. március 6.).

Körülbelül ezekkel a szavakkal indította március 15-én Botka László, a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház színésze az ünnepi műsort Sepsimagyaróson. Hasonló szövegek elhangzottak ezen a napon mindenütt a világon, ahol magyarok laknak, Sepsimagyarós történetében azonban ilyen ünnepségre a legeslegelső alkalommal került sor.

Március 15-ének történelmi szimbóluma másfél évszázada immár az emberek tudatában és szívében a haza- és szabadságszeretet fogalmával azonosul, olyannyira, hogy az utókor csak lírai hevülettel tud szólni róla, miként például az egykori Erdély(rész) Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE) elnöke-főtájkára, Sándor József tette: „Nem is tudok prózában beszélni, / Mikor a hősök ünnepnapja van, / Kik nem tanultak senkitől

se félni / S haltak, ha kellett, némán, szóval; / kiknek ajkáról csak egy ige hangzott, / Egy volt szívöknek utolsó szava, / Míg vérök hullva, folyamként patakzott, / Végső imájuk: 'Éljen a haza!' / A Kárpátoktól le az Al-Dunáig, / A Székelyföldről el az Alpokig, / Szállott a honvéd, küzdve száz halálig / És meg nem állva a diadalig” (Csernátóni Füzetek, 1994. március 9.).

Azóta volt 1956-unk és volt 1989-ünk – az eredmény pedig? Szerény gazdasági előremozdulás talán, ám sok-sok vér, börtön, csalódás, majd keserű újrakezdés.

'48 előtt?

Ha belegendolunk, hogy a Szabadság mióta incselkedik jóhiszemű nemzetünkkel, messzire kell visszazáranunk képzetben. Hiszen valahol a távoli keleten, a hatalmas folyók barázdálta füves pusztán szökkent fel mesebeli csodaszarvas képében Hunor és Magor előtt, hogy a dús legelőjű Pannóniában megpihenjen; aztán megjelent Nándorfehérvárnál, majd elvérzett Szigetvárában és Mohácsnál; közben hajszolta Mátyás király, vért ontotta érte és dalolt hozzá Balassi Bálint; érte bujdosott el II. Rákóczi Ferenc és állt a muszka ágyúk keresztűzében Petőfi Sándor. 1956-ban, s még inkább 1989-ben már az a gyanúnk is felébredt, hogy nem is csodaszarvasban öltött testet, hanem inkább főnixmadárban: vérből, fojtott hamuból újraéledő mítosz tulajdonképpen, amelyhez gyűjtőszikrák óriások nőnek fel időről időre.

A százötven évvel ezelőtt kigyúlt forradalmi láng Pestről átsapott Agyagfalvára, ahonnan a hívó szó Erdély legapróbb településeibe is eljutott. Így történhetett meg, hogy Székelyföldről mintegy 12 ezer ember állt fegyverbe aztán. A szülőfalumnak tekintett Sepsimagyarós akkor alig kétszáz főnyi lakossága hét hősi halottjának nevét írhatta

be a krónikába 1849 után: Bordás Miklós, Dancs Pál, Farkas Miklós, Fodor Lajos, Kovács Ferenc, Magyarósi Elek és Máté István honvédekét.

Könnyes szemű, meggyötört, elnyűtt fizikumú falusiak – mintha a múlt századi állapotok állandósultak volna itt! – hallgatták a színész ajkán megelevenedett Talpra, magyar!-t az évszázados rejtegetésből előkerült hatalmas piros-fehér-zöld zászló alatt. Ragyogó szemű gyermekek várták kíváncsian, hogy mit is üzent Kossuth Lajos, és észrevettem, hogy némelyik reszkető kezű nagyapja mellén megsimogatta a háromszínű kokárdát. Miután felzokogott a Székely és a Magyar Himnusz, ünnepélyes meghatottsággal állt a zászló alá a koros Bordás Imre, hogy elmondhassa végre gyermekkorá óta szívében dédelgetett kedvenc versét, a *Honvéd sírját*. Egy életen át gyakorolta a szavalást, hogy ne felejtse el a névtelen költő sorait – legfeljebb ekéje nyomán morfondírozhatta el magában eddig azt, amit most egyszerű párosszal, tisztán, székely méltósággal előadott.

Hogy személyesen megélhettem Magyarósnak ezt az ünnepét, véletlennek is tekinthetném, de álmaimat nyugtalanító honvágyam enyhítésének is. A hivatalos ünnepségek áradatában a bölcsőhely meghittsége biztató útravaló.

És imádság foszlányai jutottak eszembe, amelyet Kusztoz Tibor mondott el egykoron: „Áldd meg, Atyánk, e népet, melyet Jézus vérével mostál tisztára tévelygő voltában, hogy megtalálja az életnek útját. Tedd erőssé hitében, hogy be ne csaphassák az álszenteskedő, hitetlen próféták. Hogy erős legyen ragaszkodásában a szülőföld iránt, melynek hűsége bányák mélyében leng, források vizével fakad s gyökerek szívósságával tapad.” (1998)

Pósa Lajos

A márciusi ifjuság

Áldott legyen emléke a
Márciusi ifjuságnak!
Kibontották összegöngyölt
Zászlaját az igazságnak.
Minden szavuk ézengés volt,
Végigdörgött hazánk felett...
Koporsói mély álmából
Fölkeltette a nemzetet.

Áldott legyen emléke a
Márciusi ifjuságnak!
Virág termett a nyomukban,
Mint a meleg napsugárnak.
Fönn lengették a lobogót,
Egy csöpp vér se hullott rája...
És kihajtott egy nap alatt
A szabadság rózsafája.

Áldott legyen emléke a
Márciusi ifjuságnak!
Az érzések, gondolatok,
Mint a sasok, szállva szálltak,
Föl az égbe, le a földre,
Eget-földet csókolgatták...
És leverték egy kis dallal
A sajtónak vas lakatját.

Áldott legyen emléke a
Márciusi ifjuságnak!
Madárdalos, friss tavaszt fűtt
Ormaira Ós-Budának.
Fölpattant a börtönajtó,
Hullott a lánc összetörve...
Dicső nevük', haló poruk,
Dal övezze, virág földje!

(Forrás:

www.eternus.hu – Pósa Lajos versei)

Egy színésznő halálára – Végső búcsú Tordai Teklától

Élete utolsó pillanataig nyilvánosan is megvallotta a Szentháromságos egy Istenbe vetett keresztény hitét

Tordai Tünde Tekla színművésznő, a Kolozsvári Állami Magyar Színház társulatának állandó tagja évekig tartó, de méltósággal, hittel és reménységgel viselt szenvedés után 2024. január 26-án, életének 54. évében visszaadta lelkét Teremtőjének. Amint gyászrítusában a színház társulata fogalmazott, a művésznő jókedve, biztató szavai, mosolya, csillogó szemei, megértő humora, segítőkész szülői és baráti szeretete örökre az övéi és tisztelői szívében marad. Tordai Tünde Tekla Marosvásárhelyen született 1970. május 15-én, tanulmányait is szülővárosában végezte, a Szentgyörgyi István Színművészeti Főiskolán 1990–1994 között. 1994. szeptember 1-jétől volt a Kolozsvári Állami Magyar Színház társulatának tagja. Utolsó útjára 2024. február 1-jén kísérték a színház emeleti előcsarnokából a Házsongárdi temetőbe. A gyászbeszédet Jakab Gábor pápai káplán, szentszéki tanácsos, kolozsvár-kerekdombi plébános mondta. A következőkben ezt idézzük.

Gyászoló Család, Gyászoló Testvérek!

Az ember sorsa a halállal szembesítve válik a legnagyobb rejtéllyé, misztériummá. Elmuló és elfogyó földi életünk végén a halál abszolút szükségszerűség. Olyan állomás, amelyre előbb-utóbb, fiatalon vagy öregén, szegényen vagy gazdagon, elhagyatva vagy másoktól körülvéve, lázadva vagy megbékélt lélekkel, de mindenki megérkezik. Ami nem mindegy, az az, hogy végérvényesen utolsó állomásnak tartjuk-e vagy pedig csak egy átszálló állomásnak, illetve egy olyan sötét alagútnak, amelynek van egy ragyogó világosságra kivívó túlsó kijárata, ahol mindannyiunkat hazavár égi országába a Mennyei Atya. E hit nélkül nincs igazi vigasz számunkra. Az emberi lény ugyanis halhatatlan lelkénél fogva nem a mulandóhoz, hanem az ÖRÖKHÖZ tartozik.

A halottak tisztességes eltemetése, az értük mondott buzgó imádság és a gyászolókkal való őszinte együttérzés elsősorban emberség dolga, de jóval több is ennél, mert keresztény irgalmasság cselekedet, mélységesen vallásos megnyilatkozás.

Azért gyűltünk gyászolva itt ma össze e koporsó köré, hogy a benne nyugvó drága testvérünknek, az angyali lelkületű Tordai Tünde Tekla színművésznőnek megadjuk a

végtszűzességet, imádkozunk lelke üdvéért és együttérezzünk azokkal, akik őt szerették, akiket ő is szeretett, de akiktől most ideiglenesen búcsút vesz.

A mi búcsúnk szava nem a nagyotmondás szava, hanem az imádság szava. Imádkozva ajánljuk őt Isten irgalmába és végtelen szeretetébe, hogy lelkét vegye fel a béke országába, testét pedig támassza fel majd az utolsó napon.

Négy évig tartó, de mindvégig méltósággal, hittel és reménységgel viselt betegség után ötvenhárom évesen elhunyt testvérünkötől, Tordai Tekla színművésztől, bibliai kifejezéssel „derékasszonytól” nem csupán temetési szertartást végző papként, hanem lelki barátként, a gyászoló Tompa család régi barátjaként is búcsúzom. Mindkét minőségemben megalapozottan tanúsíthatom, hogy „levegője elfogytaig”, vagyis élete utolsó pillanataig nyilvánosan is megvallotta kis létszámú kerekdombi közösségünk tagjaként Szentháromságos egy Istenbe vetett keresztény hitét, rendszeresen részt véve – szeretettel együtt! – a vasárnapi misén. Mindig nagyon szépnek tartotta templomi liturgiánkat, számos esetben cselekvőleg is bekapcsolódott abba egy-egy bibliai szöveg felolvasásával vagy egy-egy alkalmi vers művészi tolmácsolásával, amit koporsójánál most neki külön is megköszönök. A templomi igehirdetésben hallottak gyakorlati életbeültetésével kapcsolatban pedig relikviaként örök tőle egy évvel ezelőtt nekem átadott kis papírcetlit, amelyre saját kezűleg írt le egy Tolsztojtól vett idézetet. Itt van a kezemben és ezért fel is

olvasom: „Nem a körülöttünk levő életet kell arányosan, kedvünk szerint elrendezni, hanem önmagunkat kell megtörni, meghajlíttani, hogy mindenféle életre alkalmasak legyünk.” Nyugodt lelkiismerettel kijelenthetem, hogy ez a magasztos életprogram Teklának nemcsak emberként, de ezen belül feleségként, édesanyaként és színpadi művészként is tökéletesen sikerült. A földi életből való távozása miatt mély gyászba zuhant Tompa családnak oszlopa és szíve volt. Az idézett Tolsztoj-szöveg ezért akár az ő ars poeticájának és nagyon időszerű, sőt figyelmeztető személyes üzeneteként is felfogható, különösen is egy olyan felfordult értékrendű orwelli világban, ahol a háború béke, a szabadság szolgaság, a tudatlanság erő, s ahol – amint Ferenc pápa fogalmazott a minap a mesterséges intelligenciával kapcsolatban Rómában – „az ember gazdaggá válhat ugyan technológiában, de szegényebb emberségben”. (Mellékesen még ezt is megjegyezte: „A mesterséges intelligencia soha nem helyettesítheti az emberi szív bölcsességét.”)

Búcsúzól Szent Ágoston szavait veszem ajkamra, aki Mónika nevű édesanyja sírjánál hajtán így imádkozott: „Kölcsön adtad nekünk őt, Uram, és ő a mi boldogságunk volt. Visszavetted tőlünk, és mi visszaadtuk panasznélkül, de fájdalommal teli szívvel. Köszönjük neked, Uram, hogy ő a miénk volt, és az is marad, mert aki szerettei szívében él, az nem hal meg, csak távol van.”

Szent Ágoston gyönyörű szavaihoz rögtön hozzáfűzöm a megrendült férj, Tompa Gábor kifejezetten Teklának ajánlott, az utóbbi időszakban költött drámai hangulatú költeményének sorait, amely rövidségében is minden igaz emberi érzést kifejez. A vers címe: *Várlak, Teklának* (részlet): „...létezem / nélkülöd fél-létezés / és nem tetszhet Istennek / sem / a kettőtört egész.”

Úgy vélem, lelke legmélyén hasonlóan érezhetett Tekla is, hiszen végső napjaiban Jézusnak a kereszten kimondott panaszkozó kérdés: *Istenem Istenem, miért hagytál el engem*, bizonyára kimondatlanul is feltette, de akaratába végül is beletörődve, szeretettől ezt kérte: „Engedjete el.” S ez teljesen érthető, hiszen bármely emberi probléma a mi földi életünkben előbb-utóbb jól vagy rosszul megoldható, de a tragédia lehetőségét is magában hordozó iszonyú szenvedés

mint súlyos kereszt csak hittel elviselhető! Tekla mélyen hívő emberként készült a kikerülhetetlen vég bekövetkeztére, amit az a tény is bizonyít, hogy betegágyán Jób könyvét olvastatta férjével, a benne foglalt örök érvényű bibliai üzenettel: „Ha a jót elvettük Isten kezéből, a rosszat miért ne fogadjunk el”, vagyis: legyen meg, Uram, a te akaratod! A kettőjük között lefolyt meghitt négy-szemközti utolsó beszélgetések egyikében még ezt is megkérdezte: *Hová temetsz?*

Búcsúbeszédemet három, nagyon rövid mondatból álló, első hallásra szójátéknak tűnő német népi életbölcsessel zárom: 1. Az első mondat így szól: Das Leben ist immer lebensgefährlich. (Az élet mindig életveszélyes). 2. A második: Der Tod ist jedem totsicher. (A halál mindenki számára holtbiztos). 3. És a harmadik: Unsere Heimat ist im Himmel. (Végső hazánk a mennyben van). És akkor ehhez ugyan csak három, tömondatnyi rövidségű bibliai igét is hozzákapcsolok: 1. „Az élet örök. 2. A szeretet halhatatlan. 3. A halál – egyetlen szóval kifejezve – horizont. Nos, a horizonton túl, mint tudjuk, még egyéb is van! Ezt az „egyebet” pedig Pál apostol fogalmazta meg vigasztalásul és bátorításul mindannyiunk számára: „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt.” És én biztosan tudom, hogy Te, Tekla szeretted Őt!

Ajkadat elmúlt péntek hajnalán lezárta a halál, többé már nem beszélsz, legalábbis földi nyelven nem, ezért átveszem most mintegy Tőled a szót, és általam, imádságunk kíséretében áldd meg mélyen gyászoló szeretteidet: férjedet, gyermekeidet, szüleidet, testvéredet és családját, férjed lányát és unokáját, barátaidat, a színészkollegákat és mindazokat, akik eljöttek, hogy elkísérjenek utolsó utadra, a Házsongárdba. S mivel a kortárs költő, Vári Attila szavai szerint Te most már „nemcsak lefelé, de fölfelé is tudod a járást, vigyél rólunk Istennek ajánlást”, mégpedig abban a hitben, amit a gyászjelentőn olvasható Arany János verssor fejez ki gyönyörűen: „A lélek él: találkozunk!” Én pedig, nyolcvanöt éves öreg papként és nagyon régi barátként is, így veszek végső búcsút Tőled: Isten Veled, drága Tekla, viszontlátásra!

(Fotó: Kolozsvári Állami Magyar Színház)

Simonffy Erika 90 éves – Isten éltesse!

Simonffy Erika, a Felső-Ausztriai Magyarok Kultúregyesületének tiszteletbeli elnöke, lapunk hűséges olvasója 2024. február 5-én ünnepelte 90. születésnapját. Interjút kiadásunk után itt is nagy szeretettel és sok jókívánsággal köszöntjük őt!

Simonffy Erika 1934. február 5-én született Budapesten. A Szent Margit Gimnáziumban érettségizett, majd kereskedelmi iskolában gyors- és gépírást tanult. Harminchét évesen, 1971-ben került Linzbe, és ott nagy örömmel hallotta, hogy a Szent Margit Gimnázium kedvesnővérei közül mintegy huszonöt – köztük egykori rajztanárnője, kémiantanárnője – a városban vannak. Akkor kerültek oda, amikor Mindszenty József bíboros, hercegprímás letartóztatása után az állami hatalom a szerzetesrendeket felszámolta. Erika Linzben mindig az említett apácákhoz járt szentmisére, hogy magyar szót halljon. Ott értesült arról, hogy működik a városban egy magyar egyesület, és hogy Kiss Mihály megalapította a 80. számú Árpád Cserkészcsapatot. A cserkészcsapatnak éppen egy gyors- és gépírási tudó jegyzőkönyvvezetőre volt szüksége, Erika pedig boldogan elvállalta a feladatot, mert ott is magyar szót hallhatott. A kultúregyesületnek pedig pénztárosra volt szüksége és ő oda is jelentkezett – így a cserkészcsapatnál és a kultúregyesületnél is rögtön

a vezetőségbe került. De a kultúregyesületben nemcsak a pénztárosi teendőket látta el, segített mindenben, amiben csak tudott, például, számítógép akkor még nem lévén, borítékok százaait címezte meg kézzel és küldte ki a különböző rendezvényekre invitáló meghívókat a felső-ausztriai magyaroknak. 1987-ben az egyesület akkori elnöke, az egyre idősebb és az egyesületen kívül is egyre több feladatot ellátó Balog Vince atya Erikát javasolta az elnöki tisztségre, amit a közgyűlés el is fogadott. Simonffy Erika húsz éven keresztül, 2007-ig, hetvenhárom éves koráig volt a Felső-Ausztriai Magyarok Kultúregyesületének elnöke, titkára, pénztárosa, szervezője egy személyben. Fábrián László mérnök, az egyháztanács korábbi elnöke sokat segített neki a tanácsaival, a szerzetesrendek terén pedig a Törköly házaspárra számíthatott. Több évi közös tevékenység után 2007-ben bekapcsolódott a vezetőség munkájába Tökés Enikő, Márton Irénke és még sokan az Erdélyből elszármazottak közül, ekkor sikerült átadni az elnöki tiszteletet Tökés Enikőnek. Erika ezt követően is mindenben

segített az egyesületnek, amiben tudott. Mint mondja, nagyon jólesett neki, amikor a tiszteletbeli elnöki címmel megajándékozták... Simonffy Erika ma is jelen van a magyar szentmisén, időnként a *Hitünk*

és *Kultúránk* című egyházközségi értesítőben is olvashatjuk sorait. Kedves jelenlétével, szívélyes szavaival, és el ne feledjük: saját készítésű finom sajtósruddjával megörvendeztetni a közösséget a nagyobb magyar rendezvényeken is – honfitársai pedig tisztelettel, megbecsüléssel tekintenek rá. Másként nem is lehet, mert Simonffy Erika egy valóságos csodaasszony!

Adjon neki a Jóisten erőt és egészséget, hogy még sokáig örülhessünk személyes jelenlétének a linzi magyarok között. Utólag is boldog születésnapot, kedves Erika!

Az *Életünk* újság szerkesztősége nevében: Varga Gabriella felelős kiadó, főszerkesztő és Vencser László felelős szerkesztő

(Szövegösszeállításunk és fényképfelvételeink egy korábban vele rögzített interjú alkalmával készült.)

Változások a Kölni Magyar Katolikus Lelkészség miserendjében

2023. januártól módosult az esseni magyar szentmisék időpontja: 17 órakor kezdődnek, változatlan helyszínen, a St. Bonifatius-templomban (Moltkestr. 111, D-45138 Essen-Huttrop).
Időpont: a hónap 3. vasárnapja, 17 óra.

2023. február 3-tól Wuppertalban új helyen és új időpontban tartják a magyar szentmiséket.
Helyszín: Turmkapelle von St. Antonius. | Cím: Unterdörnen 137, D-42275 Wuppertal-Barmen.
Időpont: a hónap 1. szombatja, 17 óra.

Keresztrejtvény

Kerényi Lajos piarista szerzetes gondolata a megjelölt sorokban.

Ke-	1	2	3	4	5	6	7	A	8	9	10	11	T
ré-													
nyi	12								13				
L.													
	14						15	16		17			18
	19			20		21			22		23	24	
	25				26			27				28	
G				29			30				31		
	32	33		34									É
	35										36	37	
G		38		39		40		41		42			
	43	44					45	46					47
	48					49						50	
	51			52	53		54			55	56		
H		57	58			59			60			61	
	62	63		64					65			66	
T			67				68	69			70		

Vízszintes: 1. A gondolat első része. 12. Sárgaláz. 13. Tekervényes. 14. Határozószo: e... 15. Nős határok! 17. Vés. 18. ...Cafe, marosvásárhelyi romkocsmá. 19. Latin én. 20. Vatikán. 21. ... Ruscescu, román labdarugó. 23. Ismer. 25. Gubanc. 26. Olasz folyó. 27. AIDS. 28. Ferrum. 29. Létrejött. 31. Kacat. 32. Református lelkész, pszichológus, író, költő, G... 35. Véd. 36. 2021-es filmdráma. 38. Vágott bovin! 42. Tollforgató. 43. Nyárádmunte központja, N... 48. Bűró. 49. Hozzáférsz-e? 50. Román len. 51. Magyar férfinév. 52. Kák! 54. Libabeszéd. 55. Megfelelő. 57. Világjárvány. 62. Rangfokozat. 64. Kezel. 64. Vérérdény. 66. Vissza: éneklő szó. 67. A nagy dögvész, ...járvány.

Függőleges: 1. Spanyol barát. 2. Vasúti teherkocsi. 3. Mutató névmás. 4. Szolmizációs hang. 5. Értéke. 6. Gitárkezdet! 7. Gyermekfegyelmező szó. 8. Gége egyneműi. 9. Magyarországi város, G... 10. Német kenyér. 11. Kutya. **14. A gondolat befejező része.** 16. Nyargal. 21. Esik. 22. Női név. 24. Azonosítatlan légi tárgy. 26. Fekete halál. 29. Maros megye autójelle. 30. Út. 31. Belpoklosság. 33. Derékszj. 34. Lelkifurdalás. 37. Jupiter holdja. 38. Melltű. 39. Odaégő. 40. Összevissza néz! 41. Létrehoz. 42. Felkeresett. 44. Értéke. 45. Latin ezért. 46. Felfelé: ám. 47. Az elveszett tárgyak szentje, Szent 53. Törött konc! 56. Felfelé: állóvíz. 58. Galiba. 59. Felfelé: olyan. 60. Bámul. 61. Román hívás. 63. Paripa. 68. Liter. 69. Információ. 70. Hosszúságjel.

Készítette: Simon Kinga

Január–februári, Wass Albert-rejtvényünk megfejtése: „Az élet olyan, mint a mellény: ha rosszul gombolta az ember, hiába keresi rajta a hibát, ki kell gombolni végig az egészet és kezdeni elölről.”

Humorsarok

– Te, miért váltak el ezek ketten?
– Mert a férj matematikus, a feleség pedig kiszámíthatatlan!

– Pistike, miért hívjuk a magyar nyelvet anyanyelvnek?
– Mert apa soha nem jut szóhoz!

Kisgyermek elgondolkodik a szüleitől: Komolyan nem értem őket... Először megtanítanak jární és beszélni, aztán azt mondják, hogy üljek le és maradjak csöndben.

– Pistike, hány gyermeke volt az első emberpárnak?
– Ádámnak és Évának két fia volt.
– Úgy mint?
– Úgy, mint nálunk...

Látogasson el ide is:

www.eletunk.net
www.facebook.com/eletunkujags
www.kalejdoszkopfolyoirat.eletunk.net
www.facebook.com/kalejdoszkop
www.jakabantal.eletunk.net
www.facebook.com/jakabantalkeresztenykor

Hirdessen az Életünkben!

Apróhirdetés:

Keret és fénykép nélkül: 100 HUF vagy 0,30 EUR/betű

Keret: 3500 HUF vagy 10 EUR

Fénykép: 7000 HUF vagy 20 EUR

Többszöri hirdetés esetén kedvezmény.

Nagyhirdetés és PR-cikk:

Teljes oldal: 400 e HUF vagy 1100 EUR

Féloldal: 300 e HUF vagy 800 EUR

Negyedoldal: 200 e HUF vagy 500 EUR

Többszöri hirdetés esetén kedvezmény.

Az *Életünk* újság megjelenése Magyarország Kormányának támogatásával valósul meg. A Bethlen Gábor Alap hozzájárul kiadóhivatalunk és lapunk fenntartásához.

BETHLEN GÁBOR
Alap

ÉLETÜNK

Az európai magyar katolikusok lapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Misszió Média Lap- és Könyvkiadó Kft.
H-1165 Budapest, Zsemlekes út 25/A. I. 5.
Telefon: +36 70 635 7064 (privát)
E-mail: iroda@eletunk.net
Honlap: www.eletunk.net
www.facebook.com/eletunkujags

Felelős kiadó és főszerkesztő:

Varga Gabriella

Felelős szerkesztő:

Vencser László

Konzulensek: Sajgó Szabolcs SJ, Szócs Csaba, Varga János, Vértesaljai László SJ

Szerzők: Czirják Árpád, Kovács Péter, Mustos Edit, Sebestyén Péter, Simon Kinga, Udvarhelyi Olivér, Vincze András

Lapunk szerzői, szerkesztői és konzulensei önkéntes alapon teljesítik vállalásaikat.

Előfizetés:

közvetlenül a kiadóhivatalnál vagy az európai magyar lelkeségeken keresztül
Előfizetés a 2024. évre közvetlenül a kiadónál:
35 EUR/év, 7000 HUF/év

Digitális változat:
20 EUR/év vagy 6000 HUF/év

Bankszámlaszámunk:

MISSZIÓ MÉDIA KFT.

OTP BANK
11716008-22527699

HU85 1171 6008 2252 7699 0000 0000
SWIFT (BIC) azonosító: OTPVHUHB

Nyomdai előkészítés:
Éber Tamás

Nyomtatás:
Micropress Kft.
H-3434 Mályi, Kistokaji út 5.

A szerkesztőség a nem saját írású cikkek tartalmáért nem vállal felelősséget, mindazonáltal kellő körültekintésre törekszik. Az olvasóinktól és külső forrásokból érkező cikkek tartalmáért azok szerzői vállalnak személyes felelősséget.

Radnóti-est Hollandiában

Laczkó Vass Róbert és Szép András Hágában vendégszerepelt

Tavaly a brüsszeli Liszt Intézetben tették, idén a Haagse Kunstkring előadótermében emlékeztek meg Radnóti Miklósról, a magyar irodalom egyik legérzékenyebb szavú költőjéről – adta hírül Laczkó Vass Róbert, a Kolozsvári Állami Magyar Színház színművésze. A Haagse Kunstkring és a Hollandiai Mikes Kelemen Kör közös szervezésében 2024. január 27-én tartott, *Virrasztó éji felleg – Radnóti Miklós emlékezete* című kétnyelvű emlékest első felében Réthelyi Orsolya irodalomtörténész, néderlandista és Arjaan van Nimwegen holland nyelven ismertették Radnóti költészetét, majd mutatták be újonnan megjelent, *Miklós Radnóti, Nachthemel, waak* című fordításkötetüket (Van Oorschot Kiadó, Amszterdam). Radnóti költeményeit Arjaan van Nimwegen, Anita Poolman és Mar-Lin Schut szóaltatta meg holland nyelven.

A teltházas est második felében a Kolozsvárról érkezett Laczkó Vass Róbert színművész és Szép András zongoraművész, zeneszerző *Rekvizitumok régi verseim-ből* című zenés Radnóti-estjét láthatták az érdeklődők. Az esemény ötletgazdája Deuten-Makkai Réka volt, megvalósulását pedig a Bethlen Gábor Alap és a Hollandiai Magyar Nagykövetség támogatta.

(Fotó: Mikes Kelemen Alapítvány)

Jeles vendégek a Pázmáneumban

Semjén Zsolt és Szijjártó Péter is ellátogatott a patinás bécsi intézménybe

Tavaly (2023.) november 7-én ünnepi megemlékezést tartottak a Collegium Pazmanianum alapításának 400. évfordulója alkalmából, amelyen Semjén Zsolt, Magyarország miniszterelnök-helyettese is részt vett. Szilágyiné Bátorfi Edit bécsi nagykövet asszonnyal együtt megkoszorúzta Mindszenty József bíboros, hercegprímás emléktábláját, majd részt vett Érszegi Márk Aurél Magyar katolikus jelenlét a világban című vándorkiállításának megnyitóján. A program folytatásában Fazekas István *A Pázmáneum jelentősége* című előadása hangzott el a díszteremben, majd a kápolnában Simon Brigitta (szoprán), Szalay Lotti (oboa) és Kovács Róbert (orgona) orgonahangversenyét hallgathatták meg a jelenlévők.

Bécsi látogatása keretében Semjén Zsolt megbeszélést folytatott Norbert Hoferrel (FPÖ), a Nemzeti Tanács 3. elnökével. Együtt a szuverenitás, a keresztény civilizáció és a családok védelmében – ezekről a nagyon fontos kérdésekről egyeztettek.

2024. január 15-én Szijjártó Péter látogatott el a Pázmáneumba. „Minden magyar katolikusnak ikonikus helyszín a Pázmáneum, ahol Mindszenty bíboros is éveken át élt” – jegyezte be közösségi oldalára aznap a magyar külgazdasági és külügyminiszter. Varga János, az intézet rektora így számolt be az eseményről az ORF Burgenland mikrofonja előtt: Miniszter úr „felfigyelt a Pázmáneumra, illetve annak a négyszáz éves évfordulójára. Kíváncsi volt a háznak a történetére, a múltjára, a jelenére, úgyhogy a földszinttől egészen a kápolnáig, a díszteremig megmutattam neki a részleteket. Utána pedig leültünk rövid beszélgetésre az itteni egyházi életéről, a magyarok jelenlegi örömeiről és gondjairól. Ebből állt tulajdonképpen a látogatás, és nem sokkal több mint fél óra időtartamban járt itt a külügyminiszterünk, de annál inkább intenzív volt ez az idő, amit itt töltött.”

Szijjártó Péter azután Christian Hafeneckerrel találkozott, aki – idézzük a külügyminiszter szavait – „nemcsak az osztrák-magyar baráti tagozat vezetője a parlamentben, hanem Magyarország igaz barátja is. Egyértelmű nemcsak az illegális migráció elleni küzdelem fontosságában, hanem abban is, hogy a külpolitika kölcsönös tiszteleten alapul, tiszteletben kell tartani egymás szuverenitását, és tisztelettel kell beszélni egymással és egymásról”.

Az illegális migrációt megállítani, az Európai Uniót bővíteni kell – Alexander Schallenberg osztrák külügyminiszterrel is ez volt a magyar politikus két fő tárgyalási pontja.

„Nem szabad elfelejtenünk, hogy Ausztria túl azon, hogy fontos politikai partnerünk, fontos gazdasági partnerünk is. Ezt bizonyítja, hogy az osztrák beruházói közösség a második legnagyobb Magyarországon, emellett Ausztria a második számú kereskedelmi partnerünk is. Az osztrák gyáriparosok vezetőivel most azon dolgozunk, hogy idén újra rekordot döntünk és túlszárnyaljuk a tavalyi 17 milliárd eurónyi kereskedelmi forgalmat. Újabb garancia arra, hogy a magyar gazdaság idén is növekedési pályán maradjon” – osztotta meg végül, de nem utolsósorban bécsi látogatása kapcsán Szijjártó Péter.

Varga Gabriella

Három évtized a hit és a magyarság szolgálatában Detroitban

2024. február 3-án jubileumi mérföldkövhöz érkezett Kiss György Barnabás atya (képünkön)

(képünkön) és Ligeti Angelus atya, ferences rendi szerzetesek, akik harminc éve szolgálják

Detroitban a Szent Kereszt Magyar Egyházközség híveinek lelki egészségét és hitbéli fejlődését – tette közzé figyelmességének jelét, egyúttal adott hangot köszönetének Magyarország chicagói főkonzulátusa. Ezt írták: „Hálásak vagyunk az odaadó munkásságért, amit az egymástól szívvelszívesen elválaszthatatlan kereszténység és magyarság ügyéért végeznek!”

Mi is szeretettel gratulálunk a szolgálatukat a messzi távolban elkötelezetten teljesítő magyar lelképásztoroknak, egyúttal Barnabás atyának külön is köszönjük, hogy immár ötödik éve heti rendszerességgel szerkesztőségünknek is megküldi egyházközségük általa szerkesztett hírlevelét! Isten fizesse a kedves gesztust! További életükre és munkájukra a Jóisten bőséges áldását kívánjuk!

Életünk újság

Fontos adalék a bukovinai székelyek történetéhez

Elsőként az *Életünkben* olvashatnak részletesebb ismertetőt egy megjelenés előtt álló doktori disszertációról

Igen gazdag az irodalma a hányatott sorsú bukovinai székelyek kétszázötven évet felölelő történetének, ám az 1941 és 1944 közötti bácskai időszak ilyen kiterjedt vizsgálatával most találkozhatunk először. A hiánypótló kutatást Csibi Krisztina, a Magyarország Háza igazgatója végezte el; több évnyi munkájának eredményét, a *Bukovinai székelyek Bácskában 1941–1944: előzmények, helytállás, emlékezet* című PhD-disszertációját 2024. február 2-án nyilvános vita keretében védte meg az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. Már megkezdődtek az egyelőre még csak kéziratban olvasható tanulmány kiadásának előkészületei.

Mint ismeretes, a bécsi udvar 1763-ban Erdélyben három székely és két román határezred szervezését határozta el. A székelyek azonban meg akarták őrizni évszázados katonáskodási hagyományukat, kiváltságaikat, és ellenálltak a székely ezredek erőszakos felállításának, amely megszüntette a különállásukat. Ezt követően a leváltott elődje helyébe lépő báró Siskovics József altábornagy parancsot adott katonáinak Madéfalva megtámadására, ahol a székelyek vezetői találkoztak. 1764. január 7-én hajnalban vad ágyútűzzel indított támadásban mintegy kétszáz embert, köztük ártatlan gyermekeket és asszonyokat mészároltak le. A tömeggyilkosság és az erőszakos katonasorozás következtében több ezer székely menekült át a keleti határon Moldvába és részben a csángók között telepedett le. Az osztrák–porosz háborúban kitűnt gróf Hadik András tábornok közbenjárására a császár az elmenekült székelyeknek általános kegyelmet hirdetett, ugyanakkor miután a Habsburg Birodalom 1774-ben megszerezte az elnéptelenedett Bukovinát, az oda való áttelepedésüket ösztönözve a családoknak jelentős kedvezményeket ígért. Hadik András összegyűjtötte a Moldvában szétszóródott székelyek egy részét és letelepítette őket Bukovinában, ahol öt falut alapítottak: Istensegfa, Fogadjisten (1776), Hadikfalva, Józseffalva (1785) és Andrásfalva (1786). Így alakult ki a bukovinai székelység. Tézisében Csibi Krisztina feljegyzi, hogy az említett öt falu lakosságának magyar nyelvi és kulturális önazonossága

fennmaradásában nagy szerepe volt a katolikus és a református egyháznak, valamint a nem hivatalos egyházi szervezeteknek, így a Szent István és Szent László Társulatoknak, a magyar állam ugyanis e karitatív vallási közösségeken keresztül akár nagyobb összegű anyagi támogatásokkal következetesen erősítette a kapcsolatokat az elszakított területeken élő magyarsággal. A dotáció a magyarság művelődésének és hitéletének erősítését célozta: az anyanyelvi oktatás és az egyházi élet fennmaradására, a magyar nyelvi kultúra és a vallási hovatartozás megerősítésére, az értelmiségi réteg kinevelésére, a beolvadás elkerülésére irányult, de kevésbé jelentett tényleges gazdasági segítséget.

A folytatásban is Csibi Krisztina témaválasztást ismertető és kutatásának legfontosabb eredményeit összefoglaló leírásából ollózzunk. E szerint a Bukovinában élő székelyek a túlnépesedő falvaikat 1880 és 1941 májusa között több hullámban hagyták el, vagy szervezett telepítés keretében, vagy egyéni kivándorlás formájában. A már százhatvan éve Bukovinában élő magyar népcsoport tömeges kivándorlása mögött elsősorban erős gazdasági kényszer húzó-

dott meg. Az 1920-as évektől jelentkező és az 1930-as évekre erősödő román asszimilációs törekvések előbb az anyanyelvi oktatás megszüntetését, a magyar tanítók alkalmazásának betiltását eredményezték, végül a gazdasági érvényesülésükben is akadályokba ütköztek: a magyar munkaező felvételét korlátozták a moldvai földbirtokosok, a terményeik felvásárlását bojkottálták. Az anyaország és Erdély magyar intézményei és egyházi szervezetei támogatásainak korábban működő nyílt, legális áramlása is akadozott, esetlegessé vált, a negyvenes évekhez közeledve pedig a fizikai fenyegetettségnek is kitéve éltek mindennapjaikat a bukovinai magyar falvak lakói. A magyar állam részéről egyre erőteljesebben fogalmazódott meg a bukovinai székelyek egy tömbben való hazatelepítésének gondolata.

A székelyek áttelepítéséről szóló román–magyar megállapodást 1941 májusában írták alá. A Külföldi Magyarokat Hazatelepítő Kormánybiztoság irányításával az öt magyar falu mintegy 14 ezer fős lakosságát negyven nap leforgása alatt, 1941. május 10. és június 21. között a magyar hadsereg által 1941 áprilisában visszafoglalt délvidéki területre, Bácskába telepítették. Huszonnyolc, a magyar többségű községektől távolabb eső zárt telepre, egymástól távol fekvő szállásokra, tanyákra, kiürített lakóházakba és az azokhoz tartozó gazdasági ingatlanokba költöztették őket.

A bukovinai székelyek az új körülmények között is megőrizték kultúrájuk sajátos arculatát, mert bár megváltozott gazdasági környezetbe kerültek, a magukkal hozott tárgyi

eszközök és szellemi javak biztos alapot, megfelelő társadalmi súlyt szolgáltatott számukra, az idegen környezet és társadalom felé relatíve egyenrangú státust tükröztek. A faluközösségek felbomlásával ugyanakkor a társadalmuk alapját képező nemzeti, rokonsági szervezet felbomlott, eltávolodtak a mindennapi munkában és a döntésekben aktív szerepet játszó rokonságtól, tágabb családi környezetüktől, a kontrollt jelentő társadalmi közegetől.

1944 őszén a Bácskába érkeztek Josip Broz Tito partizánjai, mögöttük a korábban elmenekült szerbekkel – a bukovinai székelyeknek megint menekülniük kellett. A háborús telet a Dunántúlon, Fejér, Győr és Zala vármegyékben vészelték át. Innen 1945-ben 13 ezer bukovinai székelyt a Völgységben, Tolna és Baranya vármegyékben helyezték el, a kitelepített sváb családok házaiba és birtokaiba. Ingóságok és vagyontárgyak nélkül, nincstelen menekülteként érkeztek a német nyelvű és kultúrájú falvakba és városokba. Az ott élők szemében kezdetben egzisztenciájukat veszített, a fejlődés alacsonyabb fokán álló csoport benyomását keltették. Erős családi kapcsolataikat itt sem tudták a korábbi formában fenntartani. De az ő történetüknek ez a fejezete már egy másik dolgozat témájául kínálkozik.

Csibi Krisztina doktori téziséből az elkövetkező lapszámunkban részleteket idézünk majd, különös tekintettel azokra a szakaszokra, amelyekben a szerző a falvak értelmiségi rétegét alkotó katolikus papságnak és a református lelkészeknek a társadalomban betöltött irányító, tanácsadó státusát emeli ki.

Varga Gabriella, Vencser László

A fényképen: Templomszentelés Hadikkisfalun, 1943. Dr. Ijjas József, a Bácskai Apostoli Admínistratura érseki biztosa és Sebestény Antal esperes, pápai kamarás, címzetes kanonok, Hadikfalva egykori plébánosa. (1990.01.257., Wosinsky Mór Megyei Múzeum)